

Rolnummer 6709
Arrest nr. 142/2017 van 30 november 2017

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 1 tot 10 en 13 tot 18 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde, ingesteld door Sarah Oudaha en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 14 juli 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 17 juli 2017, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 1 tot 10 en 13 tot 18 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 14 april 2017) door Sarah Oudaha, Claire Maton, Frederico Caruso en Mathilde Cenne, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. L. Misson en Mr. A. Kettels, advocaten bij de balie te Luik.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderden de verzoekende partijen eveneens de schorsing van dezelfde decreetsbepalingen. Bij het arrest nr. 103/2017 van 1 september 2017, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 6 september 2017, heeft het Hof artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde geschorst, doch enkel in zoverre het de studenten die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

Memories zijn ingediend door :

- de « Université de Liège », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Henry, Mr. J. Merodio en Mr. F. Natalis, advocaten bij de balie te Luik;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz, advocaat bij de balie te Brussel;

- de Franse Gemeenschapsregering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Levert, advocaat bij de balie te Brussel.

De verzoekende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz en Mr. C. Caillet, advocaat bij de balie te Brussel;

- de Franse Gemeenschapsregering.

Bij beschikking van 7 november 2017 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 21 november 2017.

Op de openbare terechtzitting van 21 november 2017 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. A. Kettels, tevens *loco* Mr. L. Misson, en Mr. G. Dujardin, advocaat bij de balie te Luik, voor de verzoekende partijen;
 - . Mr. P. Levert, voor de Franse Gemeenschapsregering;
 - . Mr. E. Jacobowitz en Mr. C. Caillet, voor de Ministerraad;
 - . Mr. F. Natalis, tevens *loco* Mr. P. Henry en Mr. J. Merodio, voor de « Université de Liège »;
- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1.1. De verzoekende partijen vorderen de schorsing en de vernietiging van de artikelen 1 tot 10 en 13 tot 18 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde.

Zij verantwoorden hun belang om in rechte op te treden door het feit dat zij ertoe worden of kunnen worden verplicht houder te zijn van een attest van slagen voor het ingangsexamen.

De eerste drie verzoekende partijen zijn ingeschreven voor Blok 1 van de Bachelor in de geneeskunde of in de tandheelkunde voor het academiejaar 2016-2017 en hebben op het einde van de zitting in januari 2017 een verminderingsovereenkomst moeten ondertekenen. Zij hebben alle studiepunten van hun vermindering behaald. De vierde verzoekende partij is sinds het academiejaar 2015-2016 ingeschreven voor Blok 1 van de Bachelor in de geneeskunde en heeft op het einde van de zitting in januari 2016 een verminderingsovereenkomst moeten ondertekenen. Zij heeft de zestig studiepunten van Blok 1 van de Bachelor in de geneeskunde behaald.

De verzoekende partijen zijn van mening dat de vereisten om houder te zijn van een attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde of van een attest van slagen voor het ingangsexamen hun recht om de hogere studies van hun keuze voort te zetten, beperken en bijgevolg afbreuk doen aan dat recht.

A.1.2. In verband met het belang om in rechte te treden, verzoekt de Franse Gemeenschapsregering de vier verzoekende partijen allereerst hun huidige academische situatie toe te lichten. Zij merkt overigens op dat de eerste drie verzoekende partijen, die op de datum van indiening van het beroep tot vernietiging de bij hun verminderingsovereenkomst voorziene studiepunten niet hadden behaald, het voordeel van het arrest nr. 103/2017 van het Hof van 1 september 2017 niet kunnen aanvoeren om hun belang om in rechte te treden, te verantwoorden. Zij hebben geen belang erbij de vernietiging van artikel 13 van het bestreden decreet te

vorderen. Zij moeten immers, met of zonder dat artikel, het ingangs- en toelatingsexamen afleggen om zich opnieuw in te schrijven. In elk geval past hun belang bij de vernietiging van artikel 13 binnen de perken van het arrest nr. 103/2017. De Franse Gemeenschapsregering preciseert daarnaast dat het de lering van dat arrest ten aanzien van het risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel niet kan volgen. Zij voert in dat verband artikel 17 van het decreet van 29 maart 2017 aan, dat artikel 110/4 van het decreet van 7 november 2013, op 14 september 2017, opheft. Zij leidt hieruit af dat het voor de eerste drie verzoekende partijen onmogelijk is om in juni 2018 een toelatingsattest zoals bedoeld in artikel 110/2 van het decreet van 7 november 2013 te verkrijgen. Hieruit vloeit voort dat de eerste drie verzoekende partijen, bij ontstentenis van artikel 13 van het decreet van 29 maart 2017, onderworpen zouden blijven aan artikel 1 van dat decreet, waarbij zij in juni 2018 geen toelatingsattest in de zin van artikel 110/2 van het decreet van 7 november 2013 kunnen verkrijgen. De Franse Gemeenschapsregering blijft dus erbij dat de eerste drie verzoekende partijen die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten, geen belang erbij hebben de vernietiging van de artikelen 13 en 14 van het bestreden decreet te vorderen. Zij hebben evenmin belang erbij artikel 11 van dat decreet te bestrijden, daar zij het vergelijkend examen van juni 2017 niet konden afleggen.

Volgens de Franse Gemeenschapsregering heeft de vierde verzoekende partij evenmin belang erbij artikel 11 van het decreet te bestrijden. Door dat artikel te bekritisieren, tracht zij een juridische situatie te verkrijgen die vergelijkbaar is met die van de studenten die de beslissing van de Franse Gemeenschapsregering van 21 september 2016, waarbij hen wordt toegestaan de eerste cyclus in de geneeskunde en de tandheelkunde voort te zetten, hebben genoten. Een dergelijke beslissing was *contra legem*, zoals de Raad van State dat heeft aangeklaagd in zijn arrest nr. 237.971 van 20 april 2017. Bij ontstentenis van een arrest van de Raad van State tot nietigverklaring van het koninklijk besluit van 30 augustus 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod en van het besluit van de Franse Gemeenschapsregering van 17 juli 2015 « tot bepaling van het globale aantal attesten voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus die uitgereikt zullen worden gedurende het academiejaar 2015-2016 », blijven die besluiten in de rechtsordering bestaan. Het Grondwettelijk Hof kan niet bij wege van exceptie kennismaken van de wettigheid ervan. Hieruit vloeit voort dat, zelfs in geval van vernietiging en schorsing van artikel 11 van het bestreden decreet, de vierde verzoekende partij zich opnieuw in de situatie zou bevinden waarin zij, doordat zij niet beschikt over een toelatingsattest, behoudens schending van artikel 110/2 van het decreet van 7 november 2013, geen aanspraak zou kunnen maken op de voortzetting van haar studies op basis van de reeds verworven studiepunten. Om haar studies voort te zetten, moet die verzoekende partij het ingangs- en toelatingsexamen afleggen waarbij zij het voordeel van artikel 13 geniet. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat het Hof die stelling in zijn arrest nr. 103/2017 heeft bevestigd.

De Franse Gemeenschapsregering besluit dat het beroep niet ontvankelijk is in zoverre het de artikelen 11, 13 en 14 van het bestreden decreet beoogt.

A.1.3. In hun memorie van antwoord preciseren de verzoekende partijen allereerst dat de middelen in het verzoekschrift zijn gericht tegen artikel 11 van het bestreden decreet, ook al wordt dat artikel niet als dusdanig beoogd, wegens een loutere materiële vergissing. Zij vorderen dus de vernietiging van die bepaling.

De verzoekende partijen preciseren de academische situatie van drie onder hen. De eerste verzoekende partij heeft beslist haar studies geneeskunde en tandheelkunde te beëindigen en voor een nieuwe richting te kiezen. De tweede verzoekende partij heeft de bij haar verminderingsovereenkomst vastgestelde studiepunten behaald en is niet geslaagd voor het ingangsexamen in september jongstleden. De academische situatie van de derde verzoekende partij wordt niet toegelicht. De vierde verzoekende partij is van haar kant geslaagd voor het ingangsexamen en is dus overgegaan naar Blok 2 van de studies. Die partij doet afstand van haar beroep tot vernietiging.

De verzoekende partijen preciseren verder dat de organisatie van het ingangsexamen dat heeft plaatsgehad op 8 september jongstleden, een bijzonder stresserende situatie heeft teweeggebracht voor de studenten en dat, na de bekendmaking van de resultaten, op 14 september 2017, talrijke beroepen zijn ingesteld bij de Raad van State. Verschillende bekritisieren alleen het ingangsexamen, terwijl andere zowel dat examen als het in juni 2017 georganiseerde vergelijkend examen bekritisieren. De hoorzittingen zullen plaatshebben in de loop van de maand oktober.

De verzoekende partijen merken voorts op dat de Franse Gemeenschap een bijzondere interpretatie geeft aan het begrip « vervolg van het programma » in artikel 13 van het bestreden decreet. Volgens de verzoekende partijen legt die bepaling het slagen voor het ingangsexamen alleen op voor de studenten die onderwijseenheden van Blok 2 van de Bachelor in de geneeskunde willen opnemen in hun studieprogramma. Nochtans is de Franse

Gemeenschap van oordeel dat die bepaling eveneens van toepassing is op de studenten wier inschrijving de studiepunten van Blok 1 beoogt. Volgens een mail van de advocaat van de Franse Gemeenschap van 13 september 2017 is artikel 13 van het bestreden decreet een overgangsbepaling die niet tot doel heeft de in artikel 1 van het decreet opgenomen regel te omzeilen. Het lijkt dus erop dat de verzoekende partijen zich niet kunnen inschrijven om studiepunten van Blok 1 te volgen en te trachten te valideren indien zij niet zijn geslaagd voor het ingangsexamen. De verzoekende partijen worden dus persoonlijk, rechtstreeks en ongunstig geraakt door het bestreden decreet en het ingangsexamen dat daarbij wordt ingevoerd, aangezien, met toepassing van dat decreet, zoals geïnterpreteerd door de Franse Gemeenschap, het feit dat zij niet zijn geslaagd voor het ingangsexamen leidt tot de beëindiging van hun studies geneeskunde en tandheelkunde, althans voor het academiejaar 2017-2018. Het bestreden decreet belet hen de studies van hun keuze voort te zetten of de studiepunten van het vervolg van de cyclus van Bachelor te kunnen opnemen in hun studieprogramma, waardoor zij in elk geval het voordeel van een academiejaar verliezen. Het berokkent hen tevens het nadeel tijd, energie en veel geld te hebben verloren, door te investeren in studies die zij niet kunnen voortzetten om redenen die niet bestonden op het ogenblik dat zij die hebben aangevat.

A.1.4. De Franse Gemeenschapsregering repliceert dat alleen de tweede en de derde verzoekende partij nog doen blijken van een belang bij het beroep tot vernietiging, onder voorbehoud van de toelichtingen die zij worden verzocht te geven in verband met hun huidige academische situatie. In de memorie van antwoord is geen enkele informatie meegedeeld over de academische situatie van de derde verzoekende partij, noch over haar wil om haar studies voort te zetten. Op de datum van indiening van de memorie van wederantwoord was zij, volgens de informatie waarover de Franse Gemeenschapsregering beschikt, nog niet ingeschreven aan de « Université Catholique de Louvain » voor het academiejaar 2017-2018, terwijl het arrest van het Hof nr. 103/2017 haar die mogelijkheid biedt.

De Franse Gemeenschapsregering repliceert overigens dat, daar de tweede en de derde verzoekende partij zich bevinden in de situatie van studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten en daar zij het vergelijkend examen van juni 2017 dus niet konden afleggen, zij geen belang erbij hebben de vernietiging van de artikelen 11 en 12 van het bestreden decreet te vorderen. De Franse Gemeenschapsregering merkt eveneens op dat zij geen enkel middel formuleren tegen artikel 17 van dat decreet.

A.2.1. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van het beginsel van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen, de schending van het beginsel van niet-retroactiviteit van de wetten, de schending van artikel 24, § 3, van de Grondwet en van artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De verzoekende partijen verwijten het bestreden decreet in verschillende opzichten retroactieve bepalingen te bevatten, zonder dat dwingende redenen een dergelijke draagwijdte kunnen verantwoorden.

De verzoekende partijen merken op dat het bestreden decreet is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 14 april 2017, maar niettemin uitwerking heeft vanaf 1 januari 2017 en dus ontegensprekelijk terugwerkende kracht heeft. Artikel 18 ervan bepaalt overigens dat de bepalingen van de artikelen 11, 12 en 14 van kracht zijn vanaf het academiejaar 2016-2017, namelijk in de loop van een jaar dat reeds meer dan acht maanden was aangevat op het ogenblik van de bekendmaking van het decreet. Dat decreet legt een nieuwe vereiste op aan studenten die hun cursus hebben aangevat, namelijk die om te slagen voor een ingangsexamen, terwijl zij niet aan die vereiste waren onderworpen en daar zelfs geen kennis van hadden. De toepassing van het beginsel van niet-retroactiviteit op het onderwijsrecht is echter volkomen specifiek. Een maatregel die wordt aangenomen in de loop van een academiejaar vormt een retroactieve maatregel, aangezien die een wijziging met zich meebrengt van de keuzes die de student op het ogenblik van zijn inschrijving heeft gemaakt. De studenten die zich inschrijven voor studies die aan een contingentering zijn onderworpen, moeten worden ingelicht over de maatregelen en voorwaarden van die contingentering alvorens bij inschrijving hun keuze te maken.

Indien het Hof van mening zou zijn dat het decreet niet retroactief is, dan zou nog moeten worden vastgesteld dat het in elk geval afbreuk doet aan de rechtszekerheid en aan het gewettigd vertrouwen, en dat die beginselen een nauwkeurige verantwoording van het bestaan van dwingende hogere motieven vereisen. De verzoekende partijen zien niet in welk doel van algemeen belang zou hebben vereist dat zij worden onderworpen aan maatregelen van contingentering die niet bestonden toen zij hun studiekeuze hebben gemaakt.

De schending van de beginselen van niet-retroactiviteit, rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen houdt een schending in van de artikelen 10, 11 en 24, § 3, van de Grondwet. De verzoekende partijen worden gediscrimineerd ten opzichte van de studenten die voorzienbare regels, die vóór hun inschrijving bekend waren, hebben genoten.

A.2.2. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat het eerste middel niet gegrond is. Zij merkt op dat hoofdstuk I van het bestreden decreet het toegangsexamen pas invoert vanaf het academiejaar 2017-2018. Het doet dus geen afbreuk aan de rechten van de verzoekende partijen, tenzij wordt aangenomen dat die partijen zouden verkiezen om onderworpen te blijven aan de regeling van het vergelijkend toegangsexamen na de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde. In elk geval is, volgens de memorie van toelichting van het bestreden decreet, een examen ingevoerd omdat de federale Regering elke vooruitgang op het vlak van de toekenning van de RIZIV-attesten aan de studenten geneeskunde en tandheelkunde heeft gekoppeld aan de beslissing om een dergelijk examen in te voeren.

Hoofdstuk II van het decreet heeft als dusdanig geen terugwerkende kracht. Er is geen retroactiviteit wanneer de nieuwe bepaling niet alleen van toepassing is op de situaties die ontstaan vanaf de inwerkingtreding ervan, maar ook op de toekomstige gevolgen van de situaties die ontstaan onder de regeling van de vroegere wet en zich voordoen of voortduren onder de gelding van de nieuwe wet, op voorwaarde dat die toepassing geen afbreuk doet aan rechten die reeds onherroepelijk vaststaan. In de veronderstelling dat het decreet op dat punt een retroactieve werking heeft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen artikel 11 van dat decreet en de artikelen 13 en 14. Artikel 11, dat het aantal toelatingsattesten vaststelt, wordt verantwoord door een vereiste van rechtszekerheid. Op het ogenblik dat zij zich hebben ingeschreven, hadden de verzoekende partijen overigens kennis van de regels inzake contingentering die de verplichting inhielden om batig gerangschikt te zijn bij het vergelijkend toelatingsexamen. Zij konden geen gewettigde verwachtingen doen steunen op de arresten van de Raad van State en de beschikkingen van de rechtbanken van eerste aanleg, aangezien die beslissingen voorlopig zijn geweest. De Franse Gemeenschapsregering betwist tevens het feit dat de artikelen 13 en 14 van het bestreden decreet terugwerkende kracht zouden hebben. De situatie van de verzoekende partijen is ongewijzigd gebleven en is zelfs verbeterd, aangezien het bestreden decreet meer studenten de mogelijkheid heeft geboden om te worden toegelaten tot het vervolg van het programma in de geneeskunde. De enige wijziging van de voorwaarden inzake de toelating tot de studies, *quod non*, betreft aldus de inschrijvingsvoorwaarden voor het academiejaar 2017-2018, wetende dat de artikelen 13 en 14 ertoe strekken, ten behoeve van de verzoekende partijen, de overgang tussen de twee regelingen inzake de toelating tot de studies geneeskunde te verzekeren.

A.2.3. De Ministerraad onderstreept dat zowel het principe als de uitvoering van de contingentering voor het academiejaar 2016-2017 noodzakelijk zijn en een doel van algemeen belang nastreven dat erin bestaat de kwaliteit van de gezondheidszorg te verzekeren en de kostprijs ervan te beheersen. Het bestreden decreet legt wel degelijk een quotum vast dat van toepassing is op het academiejaar 2016-2017. Dat quotum ligt hoger dan hetwelk van toepassing zou zijn geweest zonder de aanneming van het decreet. De Ministerraad besluit dat het eerste middel niet gegrond is.

A.3.1. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de bevoegdheidsverdelende regels, uit de schending van artikel 92*bis* van de Grondwet, uit de schending van de artikelen 23 en 24 van de Grondwet en uit de schending van de artikelen 2, 6 en 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

De verzoekende partijen verwijten het bestreden decreet niet te zijn voorafgegaan door een samenwerkingsakkoord met de Belgische Staat, terwijl het afbreuk doet aan fundamentele rechten, waaronder het recht van toegang tot het beroep dat het voorwerp uitmaakt van een regeling die ressorteert onder de bevoegdheid van de federale overheid.

Volgens de verzoekende partijen valt een samenwerkingsakkoord, hoewel dat niet verplicht is krachtens artikel 92*bis* van de Grondwet, wel onder de zogenaamde « facultatieve » samenwerking. De ontstentenis van samenwerking doet aldus afbreuk aan de vrije toegang tot het beroep alsook aan het *standstill*-beginsel, aangezien die leidt tot een juridische situatie waarin de uitoefening van de respectieve bevoegdheden van de Franse Gemeenschap, enerzijds, en van de federale Staat, anderzijds, niet toelaat een wettelijke grondslag te verzekeren noch een wettige en evenredige aantasting van de vrije uitoefening van een beroepsactiviteit en van het *standstill*-beginsel te verantwoorden. Die ontstentenis van samenwerking heeft de Franse Gemeenschap ertoe gebracht filters in te voeren die niet steunen op nauwkeurige en toereikende gegevens en die niet coherent zijn met de federale filters, hetgeen op zich een schending van de in het geding zijnde grondrechten met zich meebrengt. Die ontstentenis van samenwerking ligt ook aan de basis van de mechanismen van het vergelijkend

examen, en vervolgens van het ingangsexamen, die beide hebben geleid tot een aanzienlijke vermindering van het niveau van bescherming van het recht op onderwijs en van het recht op de uitoefening van een beroepsactiviteit.

A.3.2. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat het tweede middel niet ontvankelijk is in zoverre daarin de schending wordt aangevoerd van de artikelen 23 en 24 van de Grondwet en de schending van de artikelen 2, 6 en 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten. De verzoekende partijen geven immers niet aan hoe die bepalingen geschonden zouden zijn. De bewering van schending van de bevoegdheidsverdelende regels is te vaag om een rechtsmiddel te kunnen vormen.

De Franse Gemeenschapsregering merkt vervolgens op dat het middel kennelijk in rechte faalt in zoverre daarin artikel 92*bis* van de Grondwet wordt aangevoerd, dat onbestaande is. Het is artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen dat de samenwerkingsakkoorden invoert. Zij merkt overigens op dat in het middel noch artikel 143 van de Grondwet, noch het beginsel van de federale loyaliteit wordt aangevoerd.

In ondergeschikte orde is de Franse Gemeenschapsregering van mening dat het tweede middel niet gegrond is. De verzoekende partijen tonen niet aan in welke zin een samenwerkingsakkoord had moeten worden gesloten en evenmin dat, te dezen, de bevoegdheden van de federale Staat en van de gemeenschappen dermate verweven zijn dat zij alleen in onderlinge samenwerking kunnen worden uitgeoefend. De Franse Gemeenschapsregering herinnert in dat opzicht eraan dat de organisatie van het ingangs- en toelatingsexamen voortaan niet meer inhoudt dat quota worden vastgesteld die verband houden met de federale contingentering.

A.3.3. De Ministerraad merkt in hoofdorde op dat het middel, om ontvankelijk te zijn, niet alleen moet aangeven welke regel geschonden is en welke bepaling die regel zou schenden, maar ook in welke zin de bestreden bepaling de referentieregel schendt. Het tweede middel is echter afgeleid uit de schending van de bevoegdheidsverdelende regels, zonder verdere toelichting. Het dient dus onontvankelijk te worden verklaard. De Ministerraad onderstreept overigens dat er geen artikel 92*bis* van de Grondwet bestaat. Hij merkt ten slotte op dat de verzoekende partijen evenmin aantonen hoe de andere aangevoerde referentienormen zouden worden geschonden doordat te dezen geen samenwerkingsakkoord is gesloten.

In ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat de uitoefening van de respectieve bevoegdheden van de federale Staat en van de Franse Gemeenschap geenszins het sluiten van een samenwerkingsakkoord vereist. De Franse Gemeenschap heeft een eigen bevoegdheid uitgeoefend, namelijk die inzake onderwijs. De federale Staat is van zijn kant bevoegd om de voorwaarden inzake de toegang tot de gezondheidszorgberoepen te regelen. De bijzondere wet tot hervorming der instellingen vereist niet dat de federale Staat en de gemeenschappen een samenwerkingsakkoord sluiten om hun aldus gepreciseerde respectieve bevoegdheden uit te oefenen. Pas wanneer de bevoegdheden dermate verweven zijn dat de uitoefening ervan een samenwerking vereist, heeft het Grondwettelijk Hof, uitzonderlijk, besloten tot de noodzaak om een samenwerkingsakkoord te sluiten zonder dat de bijzondere wet in de verplichting ervan voorziet. De Ministerraad merkt voorts op dat de verzoekende partijen geenszins aangeven waarop het samenwerkingsakkoord betrekking had moeten hebben of in welke samenwerkingsmaatregelen het zou moeten hebben voorzien. De Ministerraad wijst ten slotte erop dat het beginsel van de federale loyaliteit het zo nodig mogelijk maakt een evenwicht te vinden tussen de uitoefening van de aan de verschillende wetgevers toegekende bevoegdheden. Te dezen heeft de Franse Gemeenschap in de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet echter duidelijk aangegeven dat de aanneming ervan voortvloeide uit haar opvatting van de federale loyaliteit. Zij heeft een filter ingevoerd bij de aanvang van de betrokken studies, teneinde het evenwicht van de federale constructie in haar geheel niet te verstoren en de uitoefening van haar bevoegdheid door de federale Staat inzake de reglementering van de gezondheidszorgberoepen niet overdreven moeilijk of zelfs onmogelijk te maken. Het is bovendien kennelijk onjuist te beweren dat de door de Franse Gemeenschap aangenomen quota niet zouden steunen op nauwkeurige en toereikende gegevens of niet coherent zouden zijn, aangezien die quota steunen op de koninklijke besluiten tot vaststelling van de door de federale Staat aangenomen quota of op zijn minst op analyses die de planningscommissie in verband met de vast te stellen quota heeft uitgevoerd op basis van een daadwerkelijke analyse van de medische planning.

De Ministerraad besluit dat het tweede middel niet gegrond is.

A.3.4. De verzoekende partijen antwoorden dat uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet ruimschoots blijkt dat dat laatste uitsluitend tot doel heeft de toegang tot het beroep van arts of tandarts te beperken. Hoewel het examen niet officieel gekoppeld is aan een quotum, is de grondslag ervan alleen het

bestaan van een federale contingentering en de wil om de samenhang tussen die beperking en het aantal studenten in de betrokken studies te verzekeren. Het decreet voert overigens een verdeling in van de attesten voor toelating tot het vervolg van de cyclus voor het academiejaar 2016-2017 en beoogt aldus rechtstreeks een federaal quotum te dienen. Bovendien heeft de Franse Gemeenschap beslist gebruik te maken van een toegangsexamen in plaats van een vergelijkend examen om de afwezigheid van een federaal quotum voor 2022 in de geneeskunde en 2021 in de tandheelkunde op te vangen. Het betreft te dezen dus zonder enige twijfel de gezamenlijke uitoefening van eigen bevoegdheden. Gelet op de specifieke situatie had een facultatieve samenwerking moeten plaatshebben. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet vloeit overigens voort dat de Franse Gemeenschap uitdrukkelijk klaagt over het feit dat er geen samenwerking is met de minister die met volksgezondheid is belast.

A.3.5. De Ministerraad repliceert dat de verzoekende partijen geenszins antwoorden op zijn argumentatie in verband met de ontvankelijkheid van het tweede middel. Zij zetten nog steeds niet uiteen welke regel van bevoegdheidsverdeling zou zijn geschonden, noch in welke zin de ontstentenis van samenwerking op zich afbreuk zou doen aan de vrije toegang tot het beroep, alsook aan het *standstill*-beginsel. Het tweede middel dient derhalve onontvankelijk te worden verklaard.

In ondergeschikte orde repliceert de Ministerraad dat verschillende voorbeelden aantonen dat de gemeenschappen gebruik hebben gemaakt van hun bevoegdheid inzake onderwijs om filters bij de aanvang van de hogere studies in te voeren, en dit op onafhankelijke wijze en los van elk federaal quotum. Dat is het geval in de Franse Gemeenschap voor de toegang tot de polytechnische studies en in de Vlaamse Gemeenschap voor de toegang tot de studies geneeskunde en tandheelkunde. Dat toegangsexamen is in de Vlaamse Gemeenschap ingevoerd vóór de aanneming van quota door de federale overheid. Ten slotte voorziet het decreet van de Franse Gemeenschap van 16 juni 2006 tot regeling van het aantal studenten in sommige cursussen van de eerste cyclus van het hoger onderwijs in een beperking van het aantal studenten dat een bachelor in de diergeneeskunde, of nog, een bachelor in de psychologische en opvoedingswetenschappen, studierichting logopedie, kan volgen, hoewel er geenszins sprake is van een beperking van de toegang tot het beroep op federaal niveau. Het feit dat, te dezen, de ingevoerde contingentering is verbonden aan een beperking van de toegang tot het beroep van arts of van de toegang tot de stage in de tandheelkunde, laat geenszins toe de mogelijkheid waarover de Franse Gemeenschap krachtens haar eigen onderwijsbevoegdheden beschikte om een filter bij de aanvang van de studies in te voeren, zonder dat vooraf een samenwerkingsakkoord moet worden gesloten, in het geding te brengen. Het arrest van het Hof nr. 2/2014 van 16 januari 2014 wordt ter ondersteuning van die stelling aangevoerd.

In nog meer ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat, indien dat tweede middel door het Hof gegrond zou worden bevonden, het dan aan de bijzondere wetgever staat om te voorzien in een verplichte samenwerking, zoals het Hof in zijn arrest nr. 132/2004 heeft gepreciseerd. Het Hof vermag zich niet in de plaats te stellen van de bijzondere wetgever. In die hypothese zouden de gevolgen van het bestreden decreet dus moeten worden gehandhaafd, zodat de bijzondere wetgever kan beslissen of al dan niet een verplichte samenwerking moet worden ingevoerd of op zijn minst om de betrokken partijen toe te laten een samenwerkingsakkoord te sluiten.

A.4.1. Het derde middel is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 3, van de Grondwet, van artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, uit de schending van de beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen, uit de schending van het recht op de vrije keuze van een beroepsactiviteit verankerd in artikel 23 van de Grondwet en in artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, en uit de schending van het *standstill*-beginsel verankerd in artikel 23 van de Grondwet en in artikel 2 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

De verzoekende partijen verwijten artikel 13 van het bestreden decreet een toegangsexamen op te leggen aan de studenten die reeds regelmatig zijn ingeschreven in het eerste jaar van de cursus geneeskunde en tandheelkunde aan een universiteit die ressorteert onder de Franse Gemeenschap in de hypothese dat zij geen houder zouden zijn van het attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde.

De invoering van een toegangsexamen beperkt de toegang tot de studies en bijgevolg de vrije keuze van een beroepsactiviteit. Opdat een dergelijke beperking aanvaardbaar zou zijn, moet zij voldoen aan drie

voorwaarden : de inmenging moet bij wet bepaald zijn; zij moet beantwoorden aan een wettig doel; zij moet steunen op een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig zijn met het nagestreefde gewettigde doel.

De verzoekende partijen voeren aan dat de bij het bestreden decreet ingevoerde filter verschilt van die welke is ingevoerd bij het decreet van de Franse Gemeenschap 31 maart 2004 en dat de door het Hof uitgeoefende controle zou moeten leiden tot een andere vaststelling dan die welke het Hof heeft gedaan in zijn arrest nr. 2/2014. De verzoekende partijen voeren voorts aan dat de invoering van het toegangsexamen in strijd zou zijn met het *standstill*-beginsel, daar het gaat om een aanzienlijke vermindering van de bescherming van het recht op onderwijs, aangezien geen enkele beperking van de toegang tot de studies geneeskunde en tandheelkunde bestond op het ogenblik van de inwerkingtreding van de internationale en grondwettelijke bepalingen waarin dat beginsel verankerd is.

A.4.2. De Franse Gemeenschapsregering betwist de ontvankelijkheid van het middel bij ontstentenis van een belang om in rechte te treden. Zij merkt op dat de kritiek van de verzoekende partijen alleen in het licht van artikel 13 van het bestreden decreet in aanmerking dient te worden genomen. In dat opzicht dient erop te worden gewezen dat, in het licht van de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en van het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State, de invoering van een ingangs- en toelatingsexamen aanvaardbaar is. In verband met de verantwoording voor de beperkte toelating tot het hoger onderwijs kan de Franse Gemeenschapsregering het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State niet volgen en is zij van mening dat het bij artikel 13 van het bestreden decreet ingevoerde systeem berust op de behoeften en mogelijkheden van de Gemeenschap, daar het steunt op de noden inzake het medisch aanbod zoals die door de federale overheid zijn vastgesteld. Studies geneeskunde kunnen niet los worden gezien van de regels inzake de federale contingentering. De Franse Gemeenschapsregering vraagt daarnaast een onderscheid te maken tussen een vergelijkend toegangsexamen dat een selectie impliceert wegens een beperking van het aantal geselecteerde kandidaten en een toegangsexamen dat geen dergelijke beperking inhoudt.

In verband met de *standstill*-verplichting merkt de Franse Gemeenschapsregering op dat de verzoekende partijen niet aantonen in welke zin de invoering van een ingangs- en toelatingsexamen een aanzienlijke vermindering zou inhouden van de bescherming van de door de in het middel beoogde bepalingen gewaarborgde rechten. De verzoekende partijen waren immers, vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet, onderworpen aan het vergelijkend toegangsexamen. Het algemeen belang bestaat overigens erin studenten studies niet te laten voortzetten wanneer de federale Regering haar wetgeving niet meer beoogt aan te passen om hen toe te laten over een RIZIV-attest te beschikken. Het algemeen belang strekt ertoe rekening te houden met de kosten, voor de student en voor de maatschappij, van de studiejaren die geen toelating tot het beroep mogelijk zouden maken. De Franse Gemeenschapsregering merkt daarnaast op dat een examen een soepelere relatie mogelijk maakt tussen het aantal studenten aan wie een RIZIV-attest kan worden uitgereikt en de evolutie van de noden op het vlak van de volksgezondheid, daar het niet het aantal geslaagden vaststelt en dus niet is gekoppeld aan de cijfers van de federale planning, die steunen op voorspellingen op een termijn van zeven jaar. De Franse Gemeenschapsregering besluit dat het derde middel niet gegrond is.

A.4.3. De Ministerraad merkt op dat de verzoekende partijen geen enkele achteruitgang en *a fortiori* geen enkele betekenisvolle achteruitgang ten opzichte van de voorheen van kracht zijnde wetgeving aantonen. Wel integendeel, in tegenstelling tot het vergelijkend examen verplicht het toegangsexamen de studenten niet om een jaar aan de studie van de geneeskunde te wijden dat mogelijk tevergeefs is en belet het de student die geslaagd is, niet om zijn studies voort te zetten omdat een te groot aantal andere studenten een beter resultaat hebben behaald. In zoverre het is afgeleid uit de schending van het *standstill*-beginsel dient het derde middel onontvankelijk of op zijn minst niet gegrond te worden verklaard.

In ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat de aantasting van de aangevoerde rechten kan worden verantwoord in het licht van het nagestreefde doel van algemeen belang. Het Hof heeft de wettigheid van bepalingen die de toelating tot de studies geneeskunde beperken wegens het bestaan van een federale contingentering, reeds aanvaard in zijn arrest nr. 47/97 van 14 juli 1997. Het gegeven dat de Franse Gemeenschapsregering al dan niet toetreedt tot het mechanisme van het toegangsexamen tast de aard van dat doel niet aan.

A.4.4. De verzoekende partijen antwoorden dat artikel 13 van het bestreden decreet wel degelijk afbreuk doet aan het *standstill*-beginsel. Op een officiële vraag in verband met de draagwijdte van de woorden « onderwijseenheden van het vervolg van de cyclus » heeft de raadsman van de Franse Gemeenschap bevestigd dat de studenten die geen attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, noch het attest van slagen voor het toegangsexamen hebben verkregen, geen toegang hebben tot de cursussen van Blok 1 van de

Bachelor in de geneeskunde. Hoewel het juist is dat op het ogenblik dat die studenten hun studies hebben aangevat, decretale bepalingen voorzagen in de organisatie van een vergelijkend examen, was dat vergelijkend examen reeds onwettig bevonden wegens de quota waarop het steunde. Vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet kon een student die niet batig gerangschikt was en niet beschikte over 60 studiepunten, overigens zijn eerste jaar voortzetten en opnieuw deelnemen aan het vergelijkend examen op het einde van het jaar. Dat is vandaag niet meer het geval, aangezien de student die niet slaagt voor zijn toegangsexamen zich niet kan inschrijven voor het tweede jaar, noch voor Blok 1. Het betreft hier een aanzienlijke en betekenisvolle vermindering van de bescherming van de aangevoerde rechten.

In verband met de verantwoording van de aantasting van de aangevoerde grondrechten betwisten de verzoekende partijen in de eerste plaats de wettelijke grondslag van de bestreden beslissingen die ertoe leiden juridische verplichtingen op te leggen in situaties die, op het ogenblik dat ze ontstaan, niet aan dergelijke verplichtingen waren onderworpen. Zij kennen aldus nieuwe gevolgen toe aan keuzes of beslissingen, terwijl die gevolgen toen niet gekend, noch voorzienbaar waren. Dergelijke aantastingen van de rechtszekerheid zijn reeds onderzocht door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op het gebied van het recht op onderwijs. Het arrest *Altinay* t. Turkije van 9 juli 2013 wordt ter ondersteuning van die stelling aangevoerd. In de onderhavige zaak bestaan geen corrigerende maatregelen, daar aan de studenten die reeds in het studieprogramma zijn ingeschreven, dezelfde verplichting wordt opgelegd als aan de studenten die zich na de inwerkingtreding van het decreet zullen inschrijven. Er bestaat dus geen specifieke en aangepaste regeling voor de studenten die de cursus reeds hadden aangevat.

De verzoekende partijen antwoorden vervolgens dat de maatregel die de fundamentele rechten aantast, niet wettig is, daar geen enkele verantwoording bestaat die zou steunen op de bevoegdheden van de Franse Gemeenschap. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt overigens dat de decreetgever zelf erkent dat het toegangsexamen niet de meest gepaste oplossing is en dat hij de oplossing van het vergelijkend examen op het einde van het eerste jaar verkiest. Het bestreden decreet is dus niet verantwoord door de noden en de mogelijkheden van de gemeenschap en van het individu.

De verzoekende partijen antwoorden ten slotte dat de aangeklaagde aantastende maatregel het door de decreetgever beoogde doel niet kan bereiken. Het toegangsexamen zal het geenszins mogelijk maken een bepaald aantal studenten te selecteren teneinde hen de toekenning van een RIZIV-nummer op het einde van hun studies te waarborgen. De verzoekende partijen steunen in dat verband op de resultaten van het toegangsexamen dat op 8 september 2017 is georganiseerd. De Franse Gemeenschap geeft overigens geenszins aan dat haar opleidingscapaciteit niet groter zou kunnen zijn, maar voert aan dat die verhoging van de opleidingscapaciteit niet mogelijk is wegens de federale quota. In verband met de soepelheid van het mechanisme van de contingentering antwoorden de verzoekende partijen aan de Franse Gemeenschapsregering dat die soepelheid aantooit dat het systeem van planning niet doeltreffend is of op zijn minst zeer beperkend lijkt om de reële behoeften op het vlak van de volksgezondheid op lange termijn te bepalen. De verzoekende partijen merken ten slotte op dat de noodzaak om het aantal RIZIV-attesten te beperken, niet is aangetoond en dat, wel integendeel, het thans gebleken tekort aan artsen die beperkingsbehoeften tegenspreekt.

A.4.5. De Franse Gemeenschapsregering repliceert dat het uitgangspunt van het derde middel verkeerd is. Zij steunt in dat opzicht op het arrest nr. 103/2017 om op te merken dat de kritiek die wordt uiteengezet door de tweede en de derde verzoekende partij, die zijn gebonden door een verminderingsovereenkomst, bovenop het feit dat die het kader van het beroep tot vernietiging overstijgt, niet ontvankelijk is bij ontstentenis van belang. Die partijen kunnen niet beweren dat hun wordt belet studiepunten van Blok 1 op te nemen en de rechtsspreuk « nul ne plaide par procureur » moet worden in acht genomen, terwijl zij bovendien een nieuw onontvankelijk middel aanvoeren, om de stelling te verdedigen van de studenten van het academiejaar 2016-2017 die geslaagd waren maar hun studies niet mochten voortzetten en die niet geslaagd waren voor het toegangsexamen. De Franse Gemeenschapsregering merkt overigens op dat uit het arrest van het Hof nr. 103/2017 *a contrario* voortvloeit dat het redelijk verantwoord is om, behalve voor de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten, de verplichting om te slagen voor een vergelijkend toegangsexamen op het einde van het eerste jaar van de cyclus te vervangen door de verplichting om in september 2017 te slagen voor een toegangsexamen met het oog op de toelating tot de cyclus, teneinde de studies geneeskunde en tandheelkunde te kunnen voortzetten.

De Franse Gemeenschapsregering merkt voorts op dat het *standstill*-beginsel niet is geschonden, daar de tweede en de derde verzoekende partij steeds zijn onderworpen aan een regeling die de toegang tot de studies geneeskunde en tandheelkunde beperkt. De filtering gebeurt voortaan bij de aanvang en niet op het einde van het eerste jaar. Het is onjuist te beweren dat het zou gaan om een aanzienlijke achteruitgang, daar de studenten die

zich bevinden in de situatie van de tweede en de derde verzoekende partij, het ingangs- en toelatingsexamen opnieuw kunnen afleggen en de behaalde studiepunten niet in het geding zijn.

Voor het overige, aangezien artikel 17 van het bestreden decreet niet het voorwerp uitmaakt van een middel, worden de bepalingen die het vergelijkend toelatingsexamen regelden, opgeheven voor het academiejaar 2017-2018 en zouden de verzoekende partijen, zelfs indien artikel 13 van het bestreden decreet wordt vernietigd, geen aanspraak kunnen maken op de organisatie van een nieuw vergelijkend toelatingsexamen. Die vaststelling doet opnieuw de vraag rijzen van hun belang om artikel 13 van het bestreden decreet te betwisten.

De Franse Gemeenschapsregering herinnert eveneens eraan dat, vanaf het academiejaar 2017-2018, de toegang tot de studies geneeskunde niet meer rechtstreeks is verbonden aan de federale contingentering. Het ingangs- en toelatingsexamen vertoont niettemin, in zoverre het niet een aantal geslaagden vaststelt, het voordeel dat een soepelere relatie mogelijk is tussen het aantal studenten aan wie een RIZIV-attest kan worden uitgereikt op het einde van de studies en de ontwikkeling van de noden op het vlak van de volksgezondheid. Het algemeen belang bestaat eveneens erin studenten niet toe te laten hun studies voort te zetten wanneer de federale contingentering het hen niet mogelijk zal maken over een RIZIV-attest te beschikken. In dat verband dient rekening te worden gehouden met de dubbele groep studenten in de geneeskunde, waartoe de vermindering, in 2012, van de duur van de studies geneeskunde, namelijk van 7 jaar naar 6 jaar, heeft geleid. Er dient eveneens rekening te worden gehouden met de 296 studenten van het jaar 2015-2016 die geslaagd waren maar hun studies niet mochten voortzetten, maar toch de toestemming hebben gekregen om hun studies voort te zetten.

A.4.6. In zijn memorie van wederantwoord betwist de Ministerraad allereerst de bewering van de verzoekende partijen volgens welke het in juni 2017 georganiseerde vergelijkend examen onwettig is bevonden wegens de quota waarop het steunt. Hij herinnert in dat opzicht aan de arresten van de Raad van State van 20 april 2017, van 27 juni 2017 en van 27 september 2017. In elk geval is het volgens de Ministerraad verkeerd om aan te voeren dat de in juni 2016 en juni 2017 georganiseerde vergelijkende examens niet zouden berusten op quota die een betrouwbare en relevante analyse van de planning van het medisch aanbod weergeven.

Vervolgens merkt de Ministerraad op dat de verzoekende partijen niet uitleggen in welke zin de invoering van een filter via een ingangsexamen in het algemeen zou leiden tot een aanzienlijke vermindering van de bescherming van de aan de studenten verleende rechten, in vergelijking met de invoering van een filter via een vergelijkend examen. Er kan echter niet worden betwist dat de invoering van het ingangsexamen ten goede komt aan de meerderheid van de studenten, in zoverre dat vermijdt dat zij een jaar wijden aan de studies geneeskunde of tandheelkunde met het risico de toegang tot de verdere cursus te worden geweigerd wegens een plafonnering, terwijl zij alle studiepunten hebben behaald die vereist zijn om voor Blok 1 te slagen. De Ministerraad merkt voorts op dat de studenten die niet zijn geslaagd voor het ingangsexamen, een nieuwe richting kunnen kiezen en studiepunten kunnen behalen binnen een andere opleiding en dat zij ook opnieuw het ingangsexamen kunnen afleggen dat het volgende jaar wordt georganiseerd.

In verband met het recht van toegang tot het beroep repliceert de Ministerraad dat de wetgeving in verband met de medische planning niet is gewijzigd en dat het *standstill*-beginsel dus niet kon worden geschonden. De federale wetgeving voorziet sinds 1996 in de mogelijke contingentering van de toegang tot de beroepen van arts en tandarts en die mogelijkheid is sinds dat ogenblik niet wezenlijk geëvolueerd. Het feit dat sinds talrijke jaren geen enkele doeltreffende filter in de Franse Gemeenschap is ingevoerd, waardoor een veel te groot aantal studenten thans de opleiding volgt, verandert niets daaraan. De Ministerraad onderstreept ook dat andere factoren dan de beperking van de toegang tot de studies de toegang tot het beroep van arts beperken.

In ondergeschikte orde, indien het Hof zou oordelen dat het *standstill*-beginsel van toepassing is, repliceert de Ministerraad dat het bestreden decreet dat beginsel in elk geval niet schendt. Hij herinnert in dat verband aan het arrest van het Hof nr. 2/2014 en merkt op dat het bestreden decreet eveneens beantwoordt aan motieven van algemeen belang.

In verband met de afwezigheid van « corrigerende » maatregelen repliceert de Ministerraad dat de verzoekende partijen geenszins aantonen dat de identieke behandeling van verschillende situaties niet redelijk en objectief verantwoord zou zijn of redelijk evenredig zou zijn met het nagestreefde doel. Hij steunt in dat verband op het arrest nr. 103/2017 van het Hof.

Ten slotte, in verband met de doeltreffendheid van het planningssysteem, repliceert de Ministerraad dat het in de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde ingangsexamen het mogelijk heeft gemaakt de aan de Vlaamse Gemeenschap toegekende quota na te leven. De invoering van een doeltreffende filter in de Franse Gemeenschap

zal overigens toelaten dat aan het te grote aantal studenten die thans de cursus in die Gemeenschap volgen, een RIZIV-nummer wordt toegekend. De Ministerraad besluit dat geen enkel element de wettigheid van het nagestreefde doel of de doeltreffendheid van de invoering van een ingangsexamen in het geding brengt.

A.5.1. Het vierde middel is afgeleid uit de schending van het recht op onderwijs, zoals gewaarborgd bij artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, de artikelen 23 en 24 van de Grondwet en artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, uit de schending van het recht op de vrije keuze van een beroepsactiviteit verankerd in artikel 23 van de Grondwet en in artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en van artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

In een eerste onderdeel verwijten de verzoekende partijen artikel 3 van het bestreden decreet de aangevoerde bepalingen te schenden doordat de vakken van het ingangs- en toelatingsexamen en de van een arts gevraagde bekwaamheden niet op elkaar zijn afgestemd.

In een tweede onderdeel verwijten zij artikel 1, § 2, van het bestreden decreet één enkel ingangs- en toelatingsexamen voor het academiejaar 2017-2018 te organiseren en aan de Regering, op voorstel van de « Académie de Recherche et d'Enseignement supérieur » (« ARES »), de mogelijkheid te delegeren om vanaf het volgende academiejaar het ingangs- en toelatingsexamen een eerste keer in de loop van de eerste veertien dagen van juli en een tweede keer in de loop van de periode van 15 augustus tot 15 september te organiseren.

In een derde middel verwijten zij artikel 7 van het bestreden decreet het recht om het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen, te beperken zonder dat die beperking door de wetgever wordt verantwoord.

In een vierde onderdeel verwijten zij artikel 6, § 1, derde lid, van het decreet de geldigheidsduur van het attest van slagen voor het examen te beperken, zonder dat die beperking door een gewettigd doel kan worden verantwoord.

In een vijfde onderdeel verwijten zij artikel 1, § 2, van het decreet het ingangs- en toelatingsexamen vanaf het academiejaar 2017-2018 te organiseren, hetgeen een discriminatie invoert tussen de leerlingen die tijdens het academiejaar 2016-2017 zijn ingeschreven in het vijfde en zesde jaar van het secundair onderwijs, en de andere leerlingen. De discriminatie vloeit voort uit het feit dat zij hun studierichting voor de derde graad niet hebben kunnen kiezen met het oog op de voorbereiding van het ingangs- en toelatingsexamen.

In een zesde onderdeel verwijten de verzoekende partijen de bestreden bepalingen de kandidaten voor het ingangs- en toelatingsexamen te discrimineren die het secundair onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap hebben gevolgd en wier moedertaal het Duits is.

A.5.2. De Franse Gemeenschapsregering merkt op dat het belang bij het beroep en dus bij het middel moet worden beoordeeld in het licht van de bijzondere situatie van de verzoekende partijen en dat zij niet « bij volmachtdrager » kunnen pleiten voor alle studenten die door het bestreden decreet kunnen worden geraakt. De verzoekende partijen kunnen de nadere regels betreffende het ingangsexamen bijgevolg alleen bekritisieren ten aanzien van hun persoonlijke situatie, namelijk het afleggen van het ingangs- en toelatingsexamen voor het academiejaar 2017-2018 teneinde hun studies voort te zetten en de reeds verworven studiepunten te valoriseren.

Hieruit vloeit voort dat de verzoekende partijen de eenmalige organisatie van het ingangs- en toelatingsexamen voor het academiejaar 2017-2018 (tweede onderdeel) niet kunnen bekritisieren. Er dient immers, gelet op het arrest van het Hof nr. 103/2017, te worden aangenomen dat de eerste drie verzoekende partijen op zijn minst het ingangsexamen na hun verminderingsprogramma moeten afleggen om hun cursus voort te zetten vanaf het academiejaar 2018-2019. Zij zullen dus worden onderworpen aan de regeling die zij gunstiger achten dan die welke zij bekritisieren, aangezien de Franse Gemeenschapsregering, op voorstel van de « Académie de recherche et d'enseignement supérieur » (ARES), het ingangs- en toelatingsexamen een eerste keer zal kunnen organiseren in de loop van de eerste twee weken van juli en een tweede keer in de loop van de periode van 15 augustus tot 15 september.

De verzoekende partijen kunnen evenmin de beperking van het recht van inschrijving voor het ingangs- en toelatingsexamen (derde onderdeel) en de geldigheidsduur van het attest (vierde onderdeel) bekritisieren. Indien, in het licht van het arrest van het Hof nr. 103/2017, dient te worden aangenomen dat de eerste drie verzoekende partijen op zijn minst het examen moeten afleggen om hun cursus vanaf het academiejaar 2018-2019 voort te

zetten, dan zullen zij worden onderworpen aan dezelfde beperking van het recht van inschrijving voor het ingangs- en toelatingsexamen en aan dezelfde geldigheidsduur van het attest als indien zij het voor het academiejaar 2017-2018 georganiseerde examens hadden moeten afleggen, rekening houdend met hun eerste inschrijving vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet en met hun verminderingsovereenkomst. De Franse Gemeenschapsregering merkt voorts op dat de in het vijfde en het zesde onderdeel van het vierde middel aangeklaagde discriminaties volkomen losstaan van de situatie van de verzoekende partijen.

In verband met het eerste onderdeel van het vierde middel, de overeenstemming tussen de materies van het ingangs- en toelatingsexamen en de van een arts gevraagde bekwaamheden, is de Franse Gemeenschapsregering allereerst van mening dat het Hof zijn oordeel niet in de plaats vermag te stellen van dat van de decreetgever en aldus, in het licht van het evenredigheidsbeginsel, slechts een marginale toetsing van de gemaakte keuze kan uitvoeren. Te dezen heeft de decreetgever gekozen voor een ingangsexamen met betrekking tot wetenschappelijke en humanistische materies om de kandidaten voor de studies geneeskunde en tandheelkunde op een zo ruim en gelijkmatig mogelijke manier te kunnen beoordelen. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt dat het examen wel degelijk ertoe strekt, ten eerste, de vereiste voorkennis en, ten tweede, de geschiktheid van de kandidaten te beoordelen. De materie van het ingangsexamen steunt op twee delen, het ene met betrekking tot de kennis en het begrip van de wetenschappelijke materies en het andere met betrekking tot de communicatie en kritische analyse van de informatie. De vragen van het ingangsexamen zijn samengesteld door een examencommissie bestaande uit leden van de betrokken universiteiten, bijgestaan door inspecteurs van het secundair onderwijs die de overeenstemming van de vragen met de programma's van het secundair onderwijs hebben nagegaan. In verband met het eerste deel van het examenprogramma merkt de Franse Gemeenschapsregering op dat de verzoekende partijen beschikken over een niet te verwaarlozen voordeel ten opzichte van de kandidaten die hun secundaire studies beëindigen, aangezien zij onderwijsseenheden in biologie, in chemie, in fysica en soms in wiskunde hebben gevolgd. Zoals alle andere kandidaten hebben zij toegang gehad tot vragenlijsten die ter beschikking zijn gesteld op de internetsite van de ARES. Die vragenlijsten bestaan in werkelijkheid uit vragen die worden gesteld in het kader van een oriëntatietest van de gezondheidssector die de vorige jaren is georganiseerd en die tot doel heeft de kandidaten in staat te stellen hun beheersing van de vereiste voorkennis voor de beoogde studies te meten. Hoewel het juist is dat de wiskunde niet *in extenso* in het programma wordt onderricht, vormt die overigens niettemin een vereiste voorkennis voor de onderwijsseenheden zoals epidemiologie, begrip van de klinische studies, modelvorming van de biologische modellen, biochemie, genetica of statistiek. De kennis van wiskunde is nodig gedurende de hele cursus. Voorkennis is dus vereist. In verband met het tweede deel van het ingangsexamen voert de Franse Gemeenschapsregering aan dat het belang van een beoordeling op basis van humanistische bekwaamheden in verschillende Staten kon worden aangetoond, namelijk in Italië, Duitsland, Engeland en Israël. Een selectie op basis van alleen het slagen voor wetenschappelijke materies, is in het geding gebracht in het licht van de noodzaak om artsen en tandartsen op te leiden die in staat zullen zijn te antwoorden op de noden van hun patiënten en te voldoen aan de vereisten van het beroep. Het tweede deel van het ingangs- en toelatingsexamen gaat niet de bekwaamheden na, maar wel de geschiktheid van de toekomstige student op basis van diverse situaties. De beoogde geschiktheid vindt men terug in verschillende onderwijsseenheden in de eerste cyclus, die een programma menswetenschappen omvat.

De Franse Gemeenschapsregering onderstreept voorts dat de aan haar gedelegeerde bevoegdheden niet op overdreven wijze zijn gedefinieerd, daar artikel 3 van het bestreden decreet aan de Regering de zorg overlaat om het gedetailleerde programma van het examen vast te stellen. De delegatie betreft dus alleen de uitvoering van de door de decreetgever aangenomen principes. In elk geval heeft het besluit van de Franse Gemeenschapsregering van 19 april 2017 tot vaststelling van het gedetailleerde programma van het ingangs- en toelatingsexamen voor de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde, niet het voorwerp uitgemaakt van een beroep tot vernietiging en tot schorsing.

De Franse Gemeenschapsregering merkt ten slotte op dat artikel 13 van het bestreden decreet een overgangsbepaling is die een voordeel biedt aan de verzoekende partijen voor de voortzetting van de studies. Dat voordeel moet in aanmerking worden genomen om de evenredigheid van de bestreden bepaling te beoordelen. Bij zijn arrest nr. 103/2017 heeft het Hof het feit dat de drie verzoekende partijen het ingangs- en toelatingsexamen zullen moeten afleggen en daarvoor zullen moeten slagen om hun cursus voort te zetten vanaf het academiejaar 2018-2019, niet in het geding gebracht. Het middel is dus niet gegrond wat het eerste onderdeel ervan betreft.

In verband met het tweede onderdeel van het middel merkt de Franse Gemeenschapsregering op dat het uitgangspunt van de argumentatie van de verzoekende partijen verkeerd is, namelijk het feit dat de organisatie van het ingangs- en toelatingsexamen voor het academiejaar 2017-2018 zou moeten kunnen worden vergeleken

met de organisatie van de latere examens. Het specifieke karakter van dat examen wordt ter ondersteuning van die stelling aangevoerd. Bij de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt overigens dat de organisatie van een enkel examen in september 2017 is verantwoord door de decreetgever en er is in dat opzicht geen overdreven delegatie aan de Franse Gemeenschapsregering geweest, aangezien het bestreden decreet voorziet in de inhoud van het ingangs- en toelatingsexamen en in het principe van de organisatie ervan, in voorkomend geval, in twee zittijden op voorstel van de ARES. De Franse Gemeenschapsregering besluit dat het vierde middel, wat het tweede onderdeel ervan betreft, niet gegrond is.

Zij is overigens van mening dat het vierde middel evenmin gegrond is wat het derde onderdeel ervan betreft en dat het logisch is dat de kandidaten het examen slechts in twee academiejaren kunnen afleggen. Er is voorzien in gevallen van overmacht, die door de soevereine examencommissie worden beoordeeld.

Volgens de Franse Gemeenschapsregering is het vierde onderdeel van het vierde middel evenmin gegrond. In het licht van de in de parlementaire voorbereiding aangevoerde doelstellingen wordt de toegang tot de studies niet belemmerd. De bestreden bepaling dient niet te worden vergeleken met die welke door een andere deelentiteit is genomen, gelet op de autonomie van de deelentiteiten. De vergelijking met de studies ingenieurwetenschappen is overigens niet relevant, daar op het einde van die opleiding geen quota bestaan. Artikel 6 van het bestreden decreet versoepelt overigens de regel inzake overmacht die door de examencommissie behoorlijk wordt beoordeeld.

In verband met het vijfde onderdeel van het middel steunt de Franse Gemeenschapsregering op de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet om te antwoorden dat het examen niet is opgevat als een kennistest, maar als een test van het begripsvermogen, die een student moet toelaten zijn bekwaamheid aan te tonen om de vereiste afleidingen uit te voeren teneinde het beoogde correcte resultaat te bereiken. De Franse Gemeenschapsregering steunt op het arrest van het Hof nr. 39/2017 van 16 maart 2017 en merkt op dat de verzoekende partijen niet beweren dat in een overgangsregeling had moeten worden voorzien voor de studenten die thans zijn ingeschreven in het vijfde en het zesde jaar van het secundair onderwijs, en evenmin de schending van het vertrouwensbeginsel en van het beginsel van rechtszekerheid ter ondersteuning van hun middel aanvoeren. De Franse Gemeenschapsregering besluit dat het vierde middel evenmin gegrond is wat dat vijfde onderdeel betreft.

Ten aanzien van het zesde onderdeel van het vierde middel antwoordt de Franse Gemeenschapsregering dat de administratieve taal van de instelling voor hoger onderwijs het Frans is, net als de onderwijstaal en de taal waarin de leeractiviteiten worden geëvalueerd. Een en ander vloeit voort uit het federale karakter van de Belgische Staat en uit het beginsel van de taalgebieden. Het vierde middel is evenmin gegrond wat dat zesde onderdeel betreft.

A.5.3. Zonder zich formeel uit te spreken over het middel, dat geenszins de uitoefening van haar bevoegdheden door de federale Staat bekritiseert, merkt de Ministerraad op dat de Vlaamse Gemeenschap sinds 1996 een toegangsexamen heeft ingevoerd en nooit de overschrijdingen heeft gekend die zich in de Franse Gemeenschap voordoen. Er is geen reden om te denken dat een toegangsexamen in de Franse Gemeenschap minder doeltreffend zal zijn. In elk geval tonen de verzoekende partijen niet aan dat de genomen maatregel niet adequaat is ten opzichte van het nagestreefde doel.

A.5.4. In verband met het eerste onderdeel van het vierde middel antwoorden de verzoekende partijen dat de vraag moet worden gesteld of het tweede deel van het examen daadwerkelijk toelaat het nagestreefde doel te bereiken, namelijk de opleiding van artsen en tandartsen die over sterke communicatieve vaardigheden beschikken, een kritische zin en empathie hebben. Allereerst kan een theoretische test die in artikel 3 van het bestreden decreet beoogde bekwaamheden niet op gepaste wijze nagaan. Een waarneming op het terrein, bijvoorbeeld tijdens stages, is veelzeggender. Vervolgens houdt een theoretische test nog vóór de aanvang van de studies geen rekening met de mogelijke ontwikkeling van de persoonlijkheid van de jongere, die in de loop van zijn studies een uitstekend arts met de gevraagde bekwaamheden kan worden. Bovendien vormen de secundaire studies doorgaans onvoldoende de kritische geest van de leerling. Er is dus niet werkelijk rekening gehouden met de bekwaamheden van elkeen, terwijl een beperking van de toegang tot het hoger onderwijs en tot het beroep alleen kan worden verantwoord indien rekening wordt gehouden met de noden en de mogelijkheden van de gemeenschap en van het individu. De verzoekende partijen zijn eveneens van mening dat het eerste deel van het examen, dat betrekking heeft op wetenschappelijke materies, niet noodzakelijkerwijs verband houdt met de geneeskunde en alle kandidaten gelijk behandelt, terwijl zij zich in verschillende situaties bevinden wegens hun secundaire studies die hun niet noodzakelijk hebben toegelaten een zeer hoog niveau op het gebied van

wetenschappen te verwerven. Zij zijn echter allen volkomen in staat die achterstand weg te werken in de loop van hun studies en uitstekende artsen te worden.

De verzoekende partijen zijn ten slotte van mening dat de decreetgever aan de Franse Gemeenschapsregering de zorg heeft overgelaten om de essentiële voorwaarden te bepalen, hetgeen een rechtstreekse weerslag heeft op de aangevoerde rechten.

In verband met het tweede onderdeel van het vierde middel, namelijk de eenmalige organisatie van het ingangs- en toelatingsexamen voor het academiejaar 2017-2018, antwoorden de verzoekende partijen dat de door de decreetgever aangevoerde verantwoording niet past in het nastreven van een gewettigd doel. Het beperken van het risico dat een beroep wordt ingesteld, kan geenszins een geldige verantwoording vormen. De argumenten in verband met de organisatie zijn niet relevant, aangezien de decreetgever voorziet in de mogelijkheid om twee zittijden te organiseren vanaf het academiejaar 2018-2019, aangezien voor elke onderwijsseenheid aan de universiteit twee zittijden plaatshebben over eenzelfde inhoud en aangezien het ingangsexamen voor ingenieurs in twee zittijden wordt georganiseerd. De vergelijking met het vergelijkend examen dat slechts één keer wordt georganiseerd, is evenmin relevant, daar het gaat om fundamenteel verschillende situaties, waarbij het vergelijkend examen slechts de toekenning mogelijk maakt van een beperkt aantal attesten voor toegang tot het vervolg van de cyclus. Niets belette evenmin dat de studenten die niet waren geslaagd voor het toelatingsexamen, het ingangsexamen een eerste keer begin juli kunnen afleggen. Er is eveneens een discriminatie ten opzichte van de toekomstige kandidaten die eventueel de mogelijkheid zullen hebben om het ingangsexamen twee keer af te leggen vóór de aanvang van het nieuw academiejaar. De verzoekende partijen zijn overigens van mening dat de decreetgever aan de Regering niet de keuze tussen een enkele zittijd en twee examenzittijden kan delegeren, aangezien een dergelijke maatregel essentieel is. De verzoekende partijen merken voorts op dat de aangeklaagde discriminaties nog meer de studenten raken die in het eerste jaar geneeskunde tijdens het academiejaar 2016-2017 waren ingeschreven, aangezien Blok 1 niet voorziet in de cursus wiskunde en de in het tweede deel van het examen beoogde bekwaamheden geenszins overeenstemmen met hetgeen wordt onderricht in het programma van de cursus van Blok 1, wat het ongeschikte karakter ervan aantoonde.

In verband met het derde onderdeel antwoorden de verzoekende partijen dat overmacht geenszins wordt gedefinieerd en dat de aan de examencommissie toegekende bevoegdheid in elk geval willekeurig is. De aantasting van het recht op onderwijs is dus niet verantwoord en, in het licht van het arrest nr. 103/2017, zijn de eerste drie verzoekende partijen wel degelijk onderworpen aan die beperking van het recht om zich voor het ingangsexamen in te schrijven.

In verband met het vierde onderdeel van het middel antwoorden de verzoekende partijen dat de beperking van de geldigheid van het attest geen enkel gewettigd doel nastreeft, aangezien de Franse Gemeenschap niet wordt benadeeld door het feit dat een kandidaat beslist om de aanvang van zijn studies uit te stellen. Er is immers geen *numerus fixus* meer en er is geen correlatie met het federale quotum. Gelet op het arrest nr. 103/2017 zullen de eerste drie verzoekende partijen aan die geldigheidsduur worden onderworpen.

In verband met het vijfde onderdeel van het vierde middel preciseren de verzoekende partijen dat het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State de door hen opgeworpen discriminatie heeft vastgesteld en dat het antwoord dat de decreetgever heeft trachten aan te brengen, niets afdoet aan de vaststelling van kennelijke discriminatie.

In verband met het zesde onderdeel van het middel merken de verzoekende partijen op dat de decreetgever de problematiek van de Duitstalige kandidaten voor wie het ingangs- en toelatingsexamen in de Franse taal een onredelijke belemmering vormt, niet eens heeft behandeld. De decreetgever heeft geen rekening gehouden met hun specifieke situatie en met hun mogelijke taalevolutie. Zij hebben minder kans om te slagen voor het ingangsexamen, terwijl er een groot tekort is aan Duitstalige artsen. Ondanks het feit dat zij niet afkomstig zijn uit de Duitstalige Gemeenschap, hebben de verzoekende partijen belang bij de vernietiging van de in het dictum beoogde bepalingen en hebben zij dus belang erbij die discriminatie aan te voeren.

A.6.1. Het vijfde middel is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 3, van de Grondwet, van artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, uit de schending van het recht op de vrije keuze van een beroepsactiviteit verankerd in artikel 23 van de Grondwet en in artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en van artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

De verzoekende partijen verwijten artikel 13 van het bestreden decreet de studenten die 45 studiepunten hebben behaald, te discrimineren. Dat artikel maakt een onderscheid tussen de studenten die het slaagattest na het vergelijkend examen op het einde van het jaar hebben verkregen, en de studenten die dat attest niet hebben verkregen, zonder diegenen die op het einde van het academiejaar minstens 45 studiepunten hebben behaald en diegenen die geen 45 studiepunten hebben behaald, verschillend te behandelen. Met toepassing van het decreet van 7 november 2013 is, voor de meerderheid van de universitaire en hogere studies, het behalen van 45 studiepunten echter de enige slaagvoorwaarde om over te gaan naar het hogere jaar. De student die minstens 45 studiepunten heeft behaald, heeft aangetoond dat hij bekwaam is om de studies geneeskunde en tandheelkunde voort te zetten of op zijn minst om tot die studies te worden toegelaten. Het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State wordt ter ondersteuning van die stelling aangevoerd.

De verzoekende partijen verwijten artikel 13 overigens om dezelfde redenen de studenten te discrimineren die 60 studiepunten hebben behaald en nog meer hebben aangetoond dat zij bekwaam zijn om tot de studies geneeskunde te worden toegelaten. De toepassing van de gelijke behandeling op die studenten heeft bovendien ernstigere gevolgen voor hen, daar zij, zonder attest voor toelating tot het vervolg van het programma en zonder het attest van slagen voor het vergelijkend examen, niet alleen zullen worden verhinderd om studiepunten van Blok 2 op te nemen, maar eveneens zullen worden verhinderd zich in te schrijven voor het academiejaar 2017-2018 voor het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde. Zij worden dus minder goed behandeld dan de studenten die minder studiepunten hebben behaald.

De verzoekende partijen verwijten artikel 13 van het bestreden decreet ten slotte de studenten te discrimineren die zijn geslaagd voor hun verminderingsovereenkomst, aangezien zij op dezelfde manier worden behandeld als de studenten die niet zijn geslaagd voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet. Dat verschil in behandeling wordt niet objectief en redelijk verantwoord. Een toegangsexamen opleggen aan de studenten die hebben aangetoond dat zij bekwaam zijn om hun studies voort te zetten, houdt geen enkele meerwaarde in en laat niet toe om het doel te verwezenlijken dat erin zou bestaan de gevolgen van het in 2016-2017 georganiseerde vergelijkend examen te « redderen ». De studenten die de verminderingsovereenkomst in de loop van het jaar 2016-2017 hebben gesloten, kunnen het vergelijkend examen immers niet afleggen.

A.6.2. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat het belang om in rechte te treden en dus het belang bij het middel moeten worden beoordeeld in het licht van de bijzondere situatie van de verzoekende partijen en dat zij niet « bij volmachtdrager » kunnen pleiten voor alle studenten die door het bestreden decreet kunnen worden geraakt. Alleen de vierde verzoekende partij kan de eerste twee aangeklaagde discriminaties bekritisieren. De eerste drie verzoekende partijen kunnen alleen de derde discriminatie betwisten.

De Franse Gemeenschapsregering merkt daarnaast op dat de verzoekende partijen artikel 13 van het bestreden decreet verkeerd interpreteren. Hoewel de studenten die meer of minder dan 45 studiepunten hebben behaald, het toegangsexamen moeten afleggen, verschillen de gevolgen van het slagen voor dat examen. De studenten die minstens 45 studiepunten hebben behaald en slagen voor het examen zullen in hun studieprogramma de onderwijseenheden van het vervolg van het programma van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde kunnen opnemen op voorwaarde dat de voorheen verworven studiepunten door de examencommissie worden gevaloriseerd. Steunend op de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet merkt de Franse Gemeenschapsregering op dat, in de veronderstelling dat een na het vergelijkend examen batig gerangschikte student die niet over voldoende studiepunten beschikt om zijn parcours in het tweede jaar voort te zetten, wordt vrijgesteld van het ingangs- en toelatingsexamen, hij zich enkel in het eerste deel van de cyclus opnieuw in een programma met de eerste 60 studiepunten van de cyclus zal kunnen inschrijven. Immers, diegenen die minder dan 30 studiepunten hebben verworven en die slagen voor het toegangsexamen zullen hun programma niet kunnen aanvullen en zich moeten inschrijven voor de onderwijseenheden die overeenstemmen met de eerste 60 studiepunten van de cyclus. Diegenen die geen 45 studiepunten hebben behaald, maar die 30 studiepunten bezitten en slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen, zullen hun programma daarentegen kunnen aanvullen met de onderwijseenheden van het vervolg van het programma van de cyclus ten belope van hoogstens 60 studiepunten met instemming van de examencommissie. Wegens de verschillende gevolgen voor elk van die categorieën van studenten kan niet worden aangenomen dat zij worden gediscrimineerd.

Ter ondersteuning van die stelling voert de Franse Gemeenschapsregering de in de parlementaire voorbereiding uitgedrukte wil aan om de gevolgen van het vergelijkend examen niet teniet te doen. Zij merkt voor het overige op dat het niet aan de verzoekende partijen staat om hun oordeel in de plaats te stellen van dat van de decreetgever ten aanzien van de noodzaak of niet om de gevolgen van het vergelijkend examen van 2017

te handhaven. De Franse Gemeenschapsregering merkt voorts in verband met de vierde verzoekende partij op dat, in het licht van het door de decreetgever nagestreefde doel, de regeling voor de studies geneeskunde en tandheelkunde niet moet worden vergeleken met de algemene regeling voor de universitaire studies. De vraag of de student die minstens 45 studiepunten heeft behaald, zijn bekwaamheid heeft aangetoond om zijn studies geneeskunde en tandheelkunde voort te zetten, is niet relevant. Het ingangs- en toelatingsexamen vervangt het vergelijkend toelatingsexamen. Het is duidelijk dat, indien alle studenten die 45 studiepunten hebben behaald, wordt toegelaten zich in te schrijven voor het vervolg van het programma van de cyclus zonder het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen, dit erop zou neerkomen een omgekeerde discriminatie in te voeren ten opzichte van de studenten die 45 studiepunten hebben behaald en batig gerangschikt waren bij het vergelijkend examen van juni 2017. Eenzelfde redenering geldt voor de studenten die 60 studiepunten hebben behaald maar niet batig gerangschikt waren bij het vergelijkend examen van juni 2017.

De Franse Gemeenschapsregering herinnert ook eraan dat zij het belang betwist van de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten maar die niet erin zijn geslaagd aan de voorwaarden ervan te voldoen, om artikel 13 van het bestreden decreet te bekritisieren.

Zij vraagt het Hof vervolgens zijn redenering in het arrest nr. 103/2017 opnieuw te onderzoeken in het licht van de volgende elementen. De categorie van betrokken studenten ertoe verplichten het ingangs- en toelatingsexamen op 8 september 2017 af te leggen, maakt het die studenten, indien zij slagen, mogelijk om niet alleen te voldoen aan artikel 1 van het bestreden decreet, maar tevens om aanspraak te maken op artikel 100, § 2, 1°, van het decreet van 7 november 2013. *A contrario*, indien die studenten niet slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen of het niet afleggen, zullen zij weliswaar aanspraak kunnen maken op de redenering die in dat arrest wordt gevolgd om de verwerving van de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus in de loop van het academiejaar 2017-2018 te beëindigen, maar met de verplichting om het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen om hun cursus voort te zetten. In het licht van het voordeel dat die studenten kunnen halen uit artikel 100, § 2, 1°, van het decreet van 7 november 2013, indien zij slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen van 8 september 2017, blijkt het niet onevenredig hen ertoe te hebben verplicht dat examen af te leggen, ook al is het juist dat zij het vergelijkend toelatingsexamen in juni 2017 niet konden afleggen.

A.6.3. De verzoekende partijen antwoorden allereerst dat de studenten die batig gerangschikt waren na het vergelijkend examen en die geen 45 studiepunten hebben behaald, door hun universiteit worden geweigerd om zich in te schrijven voor het academiejaar 2017-2018: zelfs de studiepunten van Blok 1 worden hun niet toegestaan wegens de interpretatie van het bestreden decreet door de Franse Gemeenschap.

In verband met het belang om in rechte te treden worden de verzoekende partijen persoonlijk, rechtstreeks en ongunstig geraakt door het ingangsexamen, aangezien, met toepassing van het bestreden decreet, het niet-slagen voor dat examen leidt tot de stopzetting van hun studies, op zijn minst voor het academiejaar 2017-2018. Zij hebben dus belang bij de vernietiging van het bestreden decreet in zijn geheel of gedeeltelijk. Zij kunnen dat decreet in alle opzichten bekritisieren en alle juridische betwistingsgronden aanvoeren.

Vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet werden de studenten van Blok 1 die niet batig gerangschikt waren na het vergelijkend examen, niet belemmerd in hun studies, aangezien zij zich opnieuw in het eerste jaar konden inschrijven om studiepunten van Blok 1 op te nemen en het vergelijkend examen opnieuw het jaar erna af te leggen. De studenten die niet zijn geslaagd voor het ingangsexamen kunnen daarentegen hun eerste jaar niet opnieuw beginnen om de studiepunten van Blok 1 te trachten aan te vullen. Een dergelijke belemmering maakt het geenszins mogelijk het door de overgangsbepaling beoogde doel te bereiken, daar, in geval van inschrijving voor Blok 1, die studenten de quota 2022 die met het vergelijkend examen van juni 2017 werden beoogd, geenszins beïnvloeden. In verband met de omgekeerde discriminatie waarnaar de Franse Gemeenschapsregering verwijst, antwoorden de verzoekende partijen dat de studenten die 45 studiepunten hebben behaald en batig zijn gerangschikt, geen discriminatie ondergaan daar zij kunnen overgaan naar Blok 2 en hun studies geneeskunde kunnen voortzetten.

De verzoekende partijen merken voorts op dat, indien, in tegenstelling tot wat de Franse Gemeenschap voorhoudt, zou moeten worden aangenomen dat artikel 13 van het bestreden decreet de opname van studiepunten van Blok 1 in het studieprogramma van de student die niet is geslaagd voor het ingangsexamen, niet belet, dan zou moeten worden vastgesteld dat studenten die 60 studiepunten hebben behaald, minder goed worden behandeld dan diegenen die 45 studiepunten of meer hebben behaald. De verzoekende partijen preciseren overigens de situatie van de student die een verminderingsovereenkomst heeft gesloten en die vroeger

het tweede deel van Blok 1 kon aanvatten. Hij werd niet beschouwd als een « bisser », betaalde een verminderd inschrijvingsgeld en werd beschouwd als een student die « zijn eerste jaar voortzet ».

In verband met het arrest nr. 103/2017 merken de verzoekende partijen op dat de motieven op grond waarvan het Hof heeft geacht het decreet te moeten schorsen, eveneens gelden voor de studenten die minstens 45 studiepunten hebben behaald. Zij hebben hun bekwaamheid om te slagen aangetoond, nog meer dan de studenten die zijn geslaagd voor hun verminderingsovereenkomst. De afdeling wetgeving van de Raad van State had in het bijzonder gewezen op het ontbreken van een verantwoording van een ingangsexamen voor die studenten. Hetzelfde geldt voor de studenten die een minimum van 30 studiepunten hebben behaald : daar het in strijd zou zijn met de grondwetsbepalingen en met de fundamentele rechten die worden aangevoerd in het arrest nr. 103/2017 om de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten, ertoe te verplichten een dergelijk examen af te leggen zolang zij hun verminderingsovereenkomst niet hebben kunnen voortzetten, zou dat evenzeer het geval zijn wanneer studenten die, zonder vermindering en dus met een betere zittijd in januari, minstens evenveel studiepunten hebben behaald. Die studenten hebben overigens aangetoond dat zij studiepunten van Blok 2 konden opnemen, volgens de klassieke regels van artikel 100 van het decreet van 7 november 2013. De verplichting van een ingangsexamen voor al die studenten is dus in strijd met de in het middel beoogde bepalingen.

A.7.1. Het zesde middel, dat ondergeschikt is aan het vijfde middel, is afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11, 23 en 24 van de Grondwet en uit de schending van de artikelen 2, 6 en 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

De verzoekende partijen verwijten artikel 11 van het bestreden decreet het aantal attesten van toegang tot het vervolg van het programma, voor het academiejaar 2016-2017, te verdelen op basis van een totaal van 528, terwijl dat cijfer in geen enkele norm is vastgelegd en op geen enkele norm berust.

A.7.2. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat het zesde middel niet gegrond is. Daar het een decretale norm betreft, dient geen rekening ermee te worden gehouden dat artikel 11 van het bestreden decreet zou afwijken van artikel 110/3, § 1, van het decreet van 7 november 2013, aangezien een decreet kan afwijken van een ander decreet en het de latere wet is die voorrang heeft op de vroegere algemene wet.

A.7.3. De Ministerraad merkt op dat de vernietiging van artikel 11 van het bestreden decreet niet wordt gevorderd in het verzoekschrift tot vernietiging.

A.8.1. Het zevende middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11, 23 en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 108, 160 en 161 van de Grondwet, met het grondwettelijk beginsel van de scheiding der machten, met het grondwettelijk beginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten, en met de artikelen 6 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, en uit de onbevoegdheid van de auteur van de bestreden handeling.

De verzoekende partijen verwijten het Parlement van de Franse Gemeenschap afbreuk te doen aan de uitvoerende bevoegdheid van de Franse Gemeenschapsregering door het totale aantal voor het academiejaar 2016-2017 beschikbare attesten vast te leggen.

A.8.2. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat het zevende middel niet gegrond is. De decreetgever vermocht, voor het academiejaar 2016-2017, de bevoegdheid uit te oefenen die hij krachtens het reeds aangehaalde artikel 110/3, § 1, aan de Franse Gemeenschapsregering had gedelegeerd.

A.8.3. De Ministerraad merkt op dat het middel, in zoverre het impliciet is gericht tegen artikel 142 van de Grondwet en tegen de artikelen 1, 2 en 19 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, die losstaan van de bestreden bepalingen, niet ontvankelijk en in elk geval niet gegrond is.

A.9.1. Het achtste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 35ter tot 35^{septies} en van de artikelen 35^{octies} tot 35^{duodecies} van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, ingevoegd bij de wet van 29 april 1996, uit de schending van de artikelen 10, 11, 23 en 24 van de Grondwet, uit de schending van de artikelen 2, 6 en 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, uit de bevoegdheidsoverschrijding, uit de schending van de beginselen van redelijkheid en evenredigheid, uit de schending van het beginsel van behoorlijk bestuur en met name van het beginsel volgens hetwelk de overheid elke beslissing met volledig kennis van zaken moet nemen, van de beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen, uit de kennelijke verkeerde

beoordeling, uit de ontstentenis van adequate, relevante en wettelijk toelaatbare motieven, uit de schending van het beginsel van de hiërarchie der normen, uit de ontstentenis van een wettelijke of reglementaire grondslag en uit de schending van artikel 159 van de Grondwet.

In een eerste onderdeel verwijten de verzoekende partijen dat het bij artikel 11 van het bestreden decreet vastgestelde gemeenschapsquotum niet is voorafgegaan door een koninklijk besluit tot vaststelling van een federaal quotum betreffende het relevante overeenkomstige jaar, namelijk het jaar 2022.

In een tweede onderdeel voeren zij aan dat noch het gemeenschapsquotum (528), noch het federaal quotum 2021 (bij ontstentenis van een quotum 2022) steunt op gegevens die kunnen aantonen dat zij daadwerkelijk en op evenredige wijze bijdragen tot de noodzaak om een medisch aanbod te beperken en meer bepaald om een overaanbod te voorkomen dat overigens niet is aangetoond en waarvan de omvang evenmin is bepaald.

A.9.2. De Franse Gemeenschapsregering merkt in de eerste plaats op dat het achtste middel niet ontvankelijk is in zoverre het is afgeleid uit de schending van de artikelen 35*ter* tot 35*septies* en van de artikelen 35*octies* tot 35*duodecies* van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1978, uit de kennelijke verkeerde beoordeling, uit de ontstentenis van adequate, relevante en wettelijk toelaatbare motieven, uit de schending van het beginsel van de hiërarchie der normen, uit de ontstentenis van een wettelijke of reglementaire grondslag en uit de schending van artikel 159 van de Grondwet. Het betreft normen die geen grondslag kunnen vormen voor de door het Hof uitgevoerde grondwettigheidstoets.

De context waarin de decreetgever ter zake heeft moeten optreden, waaraan in de parlementaire voorbereiding wordt herinnerd, verantwoordt overigens de bestreden bepaling.

A.9.3. De Ministerraad merkt eveneens op dat het middel gedeeltelijk onontvankelijk is daar het is afgeleid uit de schending van normen waarvan de naleving niet door het Hof wordt verzekerd.

In ondergeschikte orde, ten aanzien van het eerste onderdeel, merkt de Ministerraad in de eerste plaats op dat hij geenszins inziet hoe het niet vaststellen van een federaal quotum bij een koninklijk besluit voor het jaar 2022 en de aanneming van quota door de Franse Gemeenschap ertoe zouden leiden afbreuk te doen aan de ter ondersteuning van het middel aangevoerde bepalingen. Het middel is derhalve onontvankelijk bij ontstentenis van toelichting.

In ondergeschikte orde merkt de Ministerraad op dat de redenering van de verzoekende partijen verkeerd is. Het eerste onderdeel van het achtste middel faalt derhalve in rechte en is in elk geval niet gegrond.

In ondergeschikte orde betwist de Ministerraad de redenering van de verzoekende partijen in het tweede onderdeel van het achtste middel en besluit hij dat dat onderdeel van het middel, naast het feit dat het niet onder de bevoegdheid van het Hof valt, in elk geval niet gegrond is, noch wat de relevantie van de quota betreft, noch wat de wettigheid ervan betreft, noch wat de naleving van het beginsel van rechtszekerheid betreft.

A.9.4. De Franse Gemeenschapsregering repliceert, in verband met het achtste middel, dat het onjuist is te beweren dat de in artikel 11 van het bestreden decreet vermelde cijfers op geen enkel geldig gegeven berusten. Het Grondwettelijk Hof kan zijn oordeel overigens niet in de plaats stellen van dat van de decreetgever. Het verschil tussen het door de Federale Plannificatiecommissie vooropgestelde quotum en het hogere aantal attesten waarin de Franse Gemeenschap voorziet, kan worden verklaard door de inaanmerkingneming van het academisch verlies en het aandeel van de gediplomeerde beoefenaars die werkzaam zijn in een beroepsactiviteit die niet onder het RIZIV-stelsel ressorteert.

A.10.1. Met de indiening van een memorie met toepassing van artikel 87 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 vraagt de Université de Liège om in de onderhavige zaak tussen te komen. Om haar belang bij de tussenkost te verantwoorden, voert zij aan dat zij de studies geneeskunde organiseert met toepassing van de bestreden bepalingen en dat, indien het Hof het bestreden decreet zou vernietigen, dat tot gevolg zou hebben het ingangs- en toelatingsexamen voor het eerste jaar van de bachelor in de geneeskunde en de tandheelkunde op te heffen en dat die vernietiging zou leiden tot een massale toestroom van studenten die de inschrijving aanvragen. Een en ander zou een overmaat aan administratief werk met zich meebrengen voor de dienst inschrijvingen, maar ook binnen de Faculteit geneeskunde en tandheelkunde. Bovendien zouden de maatregelen inzake de steun voor het slagen, die door de selectie van de studenten moesten worden verlicht, in allerijl opnieuw moeten worden ingevoerd.

A.10.2. De Université de Liège is van mening dat de vierde verzoekende partij, die sinds het academiejaar 2015-2016 ingeschreven was aan de Université de Liège, geen belang erbij heeft de grondwettigheid van de artikelen 11 en 13 van het bestreden decreet te bekritisieren. Daar zij een verminderingsovereenkomst 2015-2016 had gesloten, kon zij niet deelnemen aan het vergelijkend examen van juni 2016 en kon zij niet het voordeel genieten van de beslissing van de minister van Hoger Onderwijs van 26 september 2016 die de inschrijving mogelijk heeft gemaakt van de studenten van het academiejaar 2015-2016 die geslaagd waren maar hun studies niet mochten voortzetten, beslissing die onwettig is bevonden door de Raad van State in zijn arrest nr. 237.971 van 20 april 2017. Zij heeft dus geen belang bij de vernietiging van artikel 11 van het bestreden decreet. Zij heeft evenmin belang bij de vernietiging van artikel 13 van dat decreet, daar zij, indien zij slaagt voor het toegangsexamen, de onderwijseenheden van het vervolg van haar cyclus zal kunnen opnemen, hetgeen zij niet kon doen daar zij niet batig gerangschikt was na het vergelijkend examen van juni 2017.

- B -

Ten aanzien van de bestreden bepalingen en de context van het bestreden decreet

B.1. De artikelen 1 tot 11 en 13 tot 18 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde bepalen :

« Artikel 1. § 1. Hebben alleen toegang tot de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en tot de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde met het oog op het behalen van de graad die ze bekrachtigt, de studenten die voldoen aan de algemene voorwaarden voor de toegang tot de studies van de eerste cyclus bedoeld in artikel 107 van het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies, en die houder zijn van een slaagattest, uitgereikt na een ingangs- en toelatingsexamen voor de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde, hierna ‘ ingangs- en toelatingsexamen ’ genoemd.

§ 2. Vanaf het academiejaar 2017-2018, organiseert de Regering een ingangs- en toelatingsexamen.

Voor het academiejaar 2017-2018, wordt het ingangs- en toelatingsexamen op gecentraliseerde wijze op 8 september 2017 georganiseerd. De uiterste inschrijvingsdatum wordt op 1 augustus 2017 vastgesteld. Wegens behoorlijk met redenen omklede overmacht, kan de Regering van die datums afwijken.

Vanaf het academiejaar 2018-2019, op de voordracht van de ARES (‘ Académie de Recherche et d'Enseignement supérieur ’) (Academie Onderzoek en Hoger Onderwijs), kan de Regering het ingangs- en toelatingsexamen organiseren op gecentraliseerde wijze of binnen elke universitaire instelling die ertoe wordt gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseert.

Vanaf het academiejaar 2018-2019, op de voordracht van de ARES, kan de Regering het ingangs- en toelatingsexamen een eerste keer gedurende de eerste veertien dagen van juli en een tweede keer gedurende de periode van 15 augustus tot 15 september organiseren.

Vanaf het academiejaar 2018-2019, op de voordracht van de ARES, stelt de Regering de uiterste inschrijvingsdatum(s) en de examendatum(s) vast.

§ 3. Om aan dat ingangs- en toelatingsexamen deel te nemen, schrijft de kandidaat zich in op een computerplatform dat door de ARES wordt gecentraliseerd.

Het inschrijvingsrecht voor dat examen wordt op 30,00 euro vastgesteld. Indien het examen twee keer per academiejaar wordt georganiseerd, wordt het inschrijvingsrecht bij elke inschrijving voor het examen gevorderd. Het inschrijvingsgeld wordt aan de ARES betaald en wordt door de ARES aan de kandidaat terugbetaald op voorwaarde dat deze aan het ingangs- en toelatingsexamen werkelijk deelneemt.

Bij die inschrijving vermeldt de kandidaat :

1° de keuze van de studierichting (geneeskunde of tandheelkunde);

2° of hij als verblijvende student kan worden beschouwd in de zin van artikel 1 van het decreet van 16 juni 2006 tot regeling van het aantal studenten in sommige cursussen van de eerste cyclus van het hoger onderwijs. De student bezorgt de gegevens waardoor zijn hoedanigheid van verblijvende student kan worden bewezen.

Samen met de universitaire instellingen die ertoe worden gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseren, kijkt de ARES na of de student als verblijvende student kan worden beschouwd. De ARES zendt de lijst van verblijvende studenten en niet verblijvende studenten die voor het ingangs- en toelatingsexamen ingeschreven zijn naar de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen uiterlijk de dag waarop het ingangs- en toelatingsexamen wordt georganiseerd.

Indien het examen op gecentraliseerde wijze wordt georganiseerd, vermeldt de kandidaat de universitaire instelling die ertoe wordt gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseert, waarin hij zijn studie wenst voort te zetten als hij slaagt.

Indien het examen wordt georganiseerd binnen elke universitaire instelling die ertoe wordt gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseert, vermeldt de kandidaat de universitaire instelling waarin hij het ingangs- en toelatingsexamen wenst af te leggen. Als hij slaagt, zet de kandidaat zijn studie voort bij dezelfde universitaire instelling.

De kandidaat kan zijn inschrijving vóór het ingangs- en toelatingsexamen intrekken tot uiterlijk drie werkdagen vóór de datum van het examen. Het in het tweede lid bedoelde inschrijvingsgeld wordt hem dan door de ARES terugbetaald.

§ 4. Indien het examen wordt georganiseerd in alle universitaire instellingen die ertoe worden gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de

eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseren, zendt de ARES, na de uiterste inschrijvingsdatum en vóór de organisatie van het examen, naar die instellingen de lijst van de kandidaten die voor het examen ingeschreven zijn.

§ 5. In afwijking van § 1, worden ook tot de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en tot de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde toegelaten, de studenten die, om een bijzondere beroepstitel te behalen, in het kader van hun cursus master specialisatie in de geneeskunde of in de tandheelkunde, het onderwijs van de eerste cyclus of de tweede cyclus respectief in de tandheelkunde of in de geneeskunde moeten volgen.

§ 6. De studenten die zich voor de studie van de eerste cyclus en de tweede cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde wensen in te schrijven, met uitzondering van de master specialisatie, en die studiepunten hebben verworven of opgeteld op grond van een academische graad voor de verwerving waarvan de in § 1 vermelde bijkomende voorwaarde niet van toepassing is, leggen het ingangs- en toelatingsexamen af.

Art. 2. § 1. Voor alle universitaire instellingen die ertoe worden gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseren, wordt een examencommissie opgericht voor het ingangs- en toelatingsexamen voor de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde van de Franse Gemeenschap, hierna ‘ examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen ’ genoemd.

De examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen staat onder toezicht van één van de commissarissen of afgevaardigden van de Regering die bij een universiteit worden aangewezen. De Regering wijst, op de voordracht van die commissarissen en afgevaardigden, de commissaris of afgevaardigde belast met dat toezicht aan.

§ 2. De examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen bepaalt de vragen van het examen en de nadere regels voor de evaluatie ervan, alsook de redelijke aanpassingen bedoeld bij het decreet van 30 januari 2014 betreffende het inclusief hoger onderwijs.

§ 3. De Regering wijst de leden van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen aan, op de voordracht van de in § 1 bedoelde universitaire instellingen. Ze worden aangewezen uit de werkende of emeritus leden van het academisch corps van de universitaire instellingen die ertoe worden gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseren. Hun aantal is 10; dit is 2 per universitaire instelling. De examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen heeft een voorzitter en een ondervoorzitter. De ondervoorzitter van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen kan de voorzitter vervangen. De ARES neemt het secretariaat van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen waar.

De examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen kan zich, in het kader van haar opdrachten, laten bijstaan door deskundigen die onder haar verantwoordelijkheid worden aangewezen. De inspecteurs van het gewoon secundair onderwijs die de functies uitoefenen die bedoeld zijn in artikel 28, 8°, 17°, 19° en 20°, van het decreet van 8 maart 2007 betreffende de algemene inspectiedienst, de dienst voor pedagogische raadgeving en begeleiding van het door de Franse Gemeenschap georganiseerde onderwijs, de cellen voor pedagogische raadgeving en begeleiding van het door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde

onderwijs en betreffende het statuut van de personeelsleden van de algemene inspectiedienst en van de pedagogische adviseurs nemen deel aan de werkzaamheden van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen. Ze worden, op de voordracht van de coördinerende inspecteur-generaal, gezamenlijk door de minister van leerplichtonderwijs en de minister van hoger onderwijs aangewezen.

Op verzoek van de examencommissie, kunnen de deskundigen de beraadslaging van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen met adviserende stem bijwonen. De inspecteurs nemen geen deel aan de beraadslaging van die examencommissie.

Het mandaat van de leden van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen duurt één jaar en wordt stilzwijgend hernieuwd.

De examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen stelt haar huishoudelijk reglement vast en legt dit aan de Regering ter goedkeuring voor.

Art. 3. Het ingangs- en toelatingsexamen voor de studie geneeskunde en/of de studie tandheelkunde wordt in de vorm van een schriftelijke proef georganiseerd, bestaande uit twee delen, en heeft betrekking op de volgende vakken :

Deel 1 : kennis en begrip van wetenschappelijke vakken :

- a) biologie;
- b) scheikunde;
- c) natuurkunde;
- d) wiskunde.

Deel 2 : communicatie en kritische analyse van informatie :

- a) evaluatie van de bekwaamheid op het vlak van redenering, analyse, integratie, synthese, argumentatie, kritische zin en conceptualisering;
- b) evaluatie van de bekwaamheid om te communiceren en om de conflictueuze of potentieel conflictueuze situaties gewaar te worden;
- c) evaluatie van de bekwaamheid om de ethische dimensie van de te nemen beslissingen en de gevolgen ervan voor de individuele personen en de samenleving gewaar te worden;
- d) evaluatie van de bekwaamheid tot empathie, medelijden, rechtvaardigheid en respect.

Op de voordracht van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen, stelt de Regering het gedetailleerde programma van het examen vast.

Om voor het ingangs- en toelatingsexamen te slagen, moet de kandidaat een gemiddelde van minstens 10/20 voor elk deel behalen, met minstens 8/20 voor elk onderwerp van beide delen van het examen. Om het globale cijfer te krijgen, telt de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen de voor elk deel gekregen gemiddelden op.

Art. 4. § 1. De ARES zorgt voor het beheer en de materiële en administratieve organisatie van het in artikel 1 bedoeldeingangsexamen, overeenkomstig de opdrachten die bepaald zijn in artikel 21, 5°, van het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies.

§ 2. De examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen neemt de academische verantwoordelijkheid voor het examen op.

Art. 5. Vanaf het begrotingsjaar 2017 wordt elk jaar een globale subsidie van achthonderdduizend euro (800.000 euro) aan de ARES toegekend, met het oog op het beheer en de administratieve en materiële organisatie van hetingangsexamen en de oriëntatietest voor de gezondheidssector. Ze wordt jaarlijks geïndexeerd overeenkomstig de formule die bepaald is in artikel 29, § 4, van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instelling. De ARES kan een deel van dat bedrag aan de betrokken instellingen toekennen met het oog op de materiële en logistieke organisatie van het ingangs- en toelatingsexamen.

Art. 6. § 1. Uiterlijk binnen de 3 dagen volgend op de beraadslaging, deelt de voorzitter van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen de kandidaten de resultaten van het examen door toedoen van de ARES mee, en zendt de lijst van de geslaagden naar de universitaire instellingen die ertoe worden gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of de studie van de eerste cyclus in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseren.

Uiterlijk binnen de 10 dagen volgend op de organisatie van het examen, reikt de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen door toedoen van de ARES aan de kandidaten die geslaagd zijn een attest uit dat het bewijs levert dat ze voor het ingangs- en toelatingsexamen geslaagd zijn. Onverminderd de andere toelatingsvoorwaarden, wordt de student die houder is van dat attest ingeschreven bij de universitaire instelling die werd vastgesteld bij zijn inschrijving voor het examen overeenkomstig artikel 1, § 3.

Dat attest van slagen voor het examen geldt alleen voor het onmiddellijk hierop volgende academiejaar. Het is persoonlijk en niet overdraagbaar. Bij overmacht, behoorlijk vastgesteld door de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen, kan dat attest geldig worden gemaakt voor de twee volgende academiejaren.

§ 2. Wanneer de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen beraadslaagt, past ze het volgende stelsel toe : voor elke studierichting wordt een T-aantal bepaald, gelijk aan het totale aantal kandidaten die voor het in artikel 1 bedoelde ingangs- en toelatingsexamen geslaagd zijn alsook een NV-aantal voor elke studierichting, gelijk aan het aantal kandidaten die voor het ingangs- en toelatingsexamen geslaagd zijn en die niet beschouwd worden als verblijvende studenten in de zin van artikel 1 van het decreet van 16 juni 2006 tot regeling van het aantal studenten in sommige cursussen van de eerste cyclus van het hoger onderwijs.

Wanneer de verhouding tussen dat NV-aantal en het T-aantal een percentage bereikt dat hoger is dan 30 %, wordt een rangschikking door de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen uitgevoerd onder de kandidaten die voor hetingangsexamen geslaagd zijn en die niet als verblijvende studenten kunnen worden beschouwd, om de kandidaten aan te

wijzen aan wie een slaagattest zal worden uitgereikt. De examencommissie rangschikt die kandidaten in dalende volgorde van de globale cijfers die worden behaald door elk van de kandidaten voor het ingangs- en toelatingsexamen. Ze kent de slaagattesten toe aan de kandidaten die voor het ingangsexamen geslaagd zijn en die batig gerangschikt zijn, totdat het percentage van kandidaten die niet als verblijvende studenten kunnen worden beschouwd 30 % uitmaakt van het totaal aantal geslaagden.

Op het einde van die procedure, wordt voor elke studierichting een G-aantal vastgesteld, gelijk aan het aantal studenten die houder zijn van een attest van slagen voor het examen.

Art. 7. De kandidaat kan het ingangs- en toelatingsexamen alleen afleggen gedurende een academiejaar binnen de 5 academiejaren volgend op de datum waarop het examen voor de eerste keer werd afgelegd, behoudens overmacht die door de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen behoorlijk wordt vastgesteld.

Art. 8. Voor de academiejaren 2017-2018 en 2018-2019, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep B, bedoeld in artikel 28 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instelling, aangepast, door het totale aantal studenten in de geneeskunde die ingeschreven zijn voor een studieprogramma houdende de eerste 60 studiepunten van de eerste cyclus van de studie in de universitaire instellingen bedoeld in artikel 25, *a)*, *b)*, *c)* en *f)*, over die zelfde instellingen te verdelen volgens de volgende formule : het G-aantal betreffende de studierichting geneeskunde, vastgesteld in artikel 6, § 2, wordt vermenigvuldigd met de volgende verdelingspercentages :

1. Université de Liège : 20,88 %;
2. Université catholique de Louvain : 27,06 %;
3. Université libre de Bruxelles : 18,94 %;
4. Université de Mons : 11,15 %;
5. Université de Namur : 21,97 %.

Voor het academiejaar 2018-2019, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep B van elke instelling aangepast, door de in het eerste lid bedoelde verdeling toe te passen op de studenten van de eerste cyclus in de geneeskunde die minstens 45 studiepunten hebben verworven en zich niet op het einde van de cyclus bevinden.

Vanaf het academiejaar 2019-2020, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep B van elke instelling aangepast, door de in het eerste lid bedoelde verdeling toe te passen op alle studenten van de eerste cyclus in de geneeskunde.

Voor de academiejaren 2020-2021 en 2021-2022, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep C, bedoeld in artikel 28 van die zelfde wet, aangepast, door het totale aantal studenten in de geneeskunde die ingeschreven zijn voor een studieprogramma houdende de 60 eerste studiepunten van de tweede studiecycclus in de in artikel 25, *a)*, *b)*, *c)* bedoelde universitaire instellingen te verdelen over die zelfde instellingen volgens de volgende percentages :

1° Université de Liège : 22,55 %;

2° Université catholique de Louvain : 49,97 %;

3° Université libre de Bruxelles : 27,48 %.

Voor het academiejaar 2021-2022, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep C van elke instelling aangepast, door de in het vierde lid bedoelde verdeling toe te passen op de studenten van de tweede cyclus in de geneeskunde die minstens 45 studiepunten hebben verworven maar die zich niet op het einde van de cyclus bevinden.

Vanaf het academiejaar 2022-2023, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep C van elke instelling aangepast, door de in het vierde lid bedoelde verdeling toe te passen op alle studenten van de tweede cyclus in de geneeskunde.

Art. 9. Voor de academiejaren 2017-2018 en 2018-2019, wordt de berekening van het aantal studenten van groep B, bedoeld in artikel 28 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instelling, eveneens aangepast, door het totale aantal studenten in de tandheelkunde die ingeschreven zijn voor een studieprogramma houdende de eerste 60 studiepunten van de eerste cyclus van de studie in de universitaire instellingen bedoeld in artikel 25, *a*), *b*), *c*), over die zelfde instellingen te verdelen volgens de volgende formule : het G-aantal betreffende de studierichting tandheelkunde, vastgesteld in artikel 6, § 2, wordt vermenigvuldigd met de volgende verdelingspercentages :

1° Université de Liège : 25,96 %;

2° Université catholique de Louvain : 38,69 %;

3° Université libre de Bruxelles : 35,35 %.

Voor het academiejaar 2018-2019, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep B van elke instelling eveneens aangepast, door de in het eerste lid bedoelde verdeling toe te passen op de studenten van de eerste cyclus in de tandheelkunde die minstens 45 studiepunten hebben verworven en die zich niet op het einde van de cyclus bevinden.

Vanaf het academiejaar 2019-2020, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep B van elke instelling eveneens aangepast, door de in het eerste lid bedoelde verdeling toe te passen op alle studenten van de eerste cyclus in de tandheelkunde.

Voor het academiejaar 2020-2021, wordt de berekening van het aantal studenten van groep C, bedoeld in artikel 28 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instelling, verricht, door het totale aantal studenten in de tandheelkunde die ingeschreven zijn voor een studieprogramma houdende de eerste 60 studiepunten van de tweede cyclus van de studie in de universitaire instellingen bedoeld in artikel 25, *a*), *b*) en *c*), over die zelfde instellingen te verdelen volgens de volgende verdelingspercentages :

1° Université de Liège : 22,41 %;

2° Université catholique de Louvain : 38,58 %;

3° Université libre de Bruxelles : 39,01 %.

Vanaf het academiejaar 2021-2022, wordt de berekening van het aantal studenten van de groep C van elke instelling eveneens aangepast, door de in het vierde lid bedoelde verdeling toe te passen op alle studenten van de tweede cyclus in de tandheelkunde.

Art. 10. De in de artikelen 8 en 9 bedoelde financieringsstelsels zijn van toepassing tot 2026.

Art. 11. Artikel 110/3, § 2, van het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies wordt aangevuld met twee leden, luidend als volgt :

‘ In afwijking van het eerste lid, voor het academiejaar 2016-2017, wordt het aantal attesten voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus in de geneeskunde verdeeld als volgt : 135 attesten voor de “ Université de Liège ”, 176 attesten voor de “ Université catholique de Louvain ”, 123 attesten voor de “ Université libre de Bruxelles ”, 72 attesten voor de “ Université de Mons ” en 143 attesten voor de “ Université de Namur ”.

In afwijking van het eerste lid, voor het academiejaar 2016-2017, wordt het aantal attesten voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus in de tandheelkunde verdeeld als volgt : 23 attesten voor de “ Université de Liège ”, 34 attesten voor de “ Université catholique de Louvain ”, en 32 attesten voor de “ Université libre de Bruxelles ”. ’ ».

« Art. 13. De studenten die ingeschreven zijn voor de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde vóór de inwerkingtreding van dit decreet en die geen attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, uitgereikt op het einde van het vergelijkend examen, hebben bekomen, moeten het in artikel 1 bedoelde ingangs- en toelatingsexamen afleggen om in hun studieprogramma de onderwijseenheden van het vervolg van het programma van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde op te kunnen nemen.

Met het oog op de inschrijving van die studenten voor het ingangs- en toelatingsexamen, zendt elke universitaire instelling die ertoe wordt gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseert, voor uiterlijk 31 juli 2017, de lijst van de studenten die gedurende het academiejaar 2016-2017 ingeschreven waren in de geneeskunde en in de tandheelkunde, naar de ARES. Ze worden geacht ingeschreven te zijn voor het ingangs- en toelatingsexamen. In afwijking van artikel 1, § 3, worden ze vrijgesteld van de betaling van het geld van de inschrijving voor het examen.

Art. 14. Voor het academiejaar 2016-2017, worden de attesten bedoeld in artikel 110/4, § 2, van het decreet van 7 november 2013 door de examencommissie uiterlijk op 5 september 2017 uitgereikt.

HOOFDSTUK III. - *Opheffings- en slotbepalingen*

Art. 15. In artikel 4, eerste lid, van het decreet van 16 juni 2006 tot regeling van het aantal studenten in sommige cursussen van de eerste cyclus van het hoger onderwijs, worden

de woorden ‘ met uitzondering van 4° en 5° ’ ingevoegd tussen de woorden ‘ voor iedere cursus bedoeld bij artikel 3 ’, en de woorden ‘ wordt een aantal T bepaald ’.

Art. 16. In artikel 5 van het decreet van 16 juni 2006 tot regeling van het aantal studenten in sommige cursussen van de eerste cyclus van het hoger onderwijs worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° tussen het eerste lid en het tweede lid wordt een lid ingevoegd, luidend als volgt : ‘ Bij afwijking daarvan, dienen de studenten die een aanvraag om inschrijving in een cursus bedoeld in artikel 3, 4° en 5° indienen, hun aanvraag om inschrijving in volgens de regels die door de universitaire instellingen nader bepaald worden. ’;

2° in het vierde lid worden de woorden ‘ met uitzondering van 4° en 5° ’ ingevoegd tussen de woorden ‘ voor een van de cursussen bedoeld bij artikel 3 ’ en de woorden ‘ ten laatste ’.

Art. 17. In het decreet van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° afdeling I/1 ‘ Bijzondere bepalingen betreffende de studies medische wetenschappen en tandheelkundige wetenschappen ’ bestaande uit de artikelen 110/1 tot 110/7 wordt opgeheven, met uitzondering van het eerste tot zevende lid van artikel 110/1, § 1, en artikel 110/2, dat voor het academiejaar 2017-2018 geldig blijft;

2° in artikel 110/1, § 1, tweede lid, worden de woorden ‘ Die test wordt in de vorm van een schriftelijke proef georganiseerd ’ vervangen door de woorden ‘ Er wordt een oriëntatietest in de gezondheidssector in de diergeneeskunde georganiseerd in de vorm van een schriftelijke proef. ’;

3° artikel 150, § 2, wordt opgeheven.

Art. 18. Dit decreet heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2017, met uitzondering van de artikelen 11, 12 en 14, die voor het academiejaar 2016-2017 uitwerking hebben, en van de artikelen 15 tot 17, die voor het academiejaar 2017-2018 in werking treden ».

B.2. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt dat de doelstelling van de decreetgever de volgende is :

« Dit decreet, voert, zonder dat het de instemming van de Regering van de Federatie Wallonië-Brussel met het mechanisme van het toegangsexamen weergeeft, een dergelijk mechanisme in met de bedoeling de uitreiking van een RIZIV-attest door de federale Staat, te garanderen aan de gediplomeerde studenten van de tweede cyclus in de medische en tandheelkundige wetenschappen.

Deze regeling voert dus ook een toegangsexamen in, dat op gecentraliseerde wijze wordt georganiseerd voor het academiejaar 2017-2018 door het ARES (Académie de Recherche et Enseignement Supérieur) en waarbij het welslagen ervoor een toelatingsvoorwaarde is tot de studiecycclus » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2016-2017, nr. 410/1, p. 4).

Volgens de memorie van toelichting heeft de decreetgever voor de regeling van het toelatingsexamen gekozen veeleer dan voor het vergelijkend examen dat « een selectiemechanisme blijft waaraan de Federatie Wallonië-Brussel voorkeur geeft in zoverre het de studenten toelaat zich in de cursus te integreren en hun kennis in voorkomend geval te valoriseren voor andere studierichtingen » (*ibid.*, p. 5) :

« de organisatie van een vergelijkend examen, mocht dat worden ingevoerd bij de aanvang van de studies, wordt onmogelijk gemaakt door de moeilijkheden die de federale Regering ondervindt om precieze betrouwbare en gerespecteerde cijfers te geven in verband met de volgende federale planning. De recente evoluties naar aanleiding van beroepen ingediend door studenten die geen attest van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus hebben verkregen, hebben immers aangetoond dat het federale mechanisme niet vast stond, aangezien gebleken is dat men geen quota kon geven in overeenstemming met de situatie die men beweerde te regelen. Een vergelijkend examen dat wordt georganiseerd bij aanvang van de studies heeft enkel zin indien het kan worden gebaseerd op betrouwbare, objectieve en gestabiliseerde gegevens, die moeten worden vastgesteld door de federale overheid. Naast diegenen die in het geding werden gebracht zijn er echter andere die het voorwerp hebben uitgemaakt van politieke beslissingen waarbij de wetenschappelijke inbreng van de Planningscommissie werd ontkend. Het blijkt dat, door een gebrek aan voorzorg of vastberadenheid van de federale Regering, enkel een mechanisme van toegangsexamen, dat dus niet de bedoeling heeft een vooraf bepaald aantal laureaten te filteren, thans de meest stabiele formule voor voorstel blijkt te zijn.

De regeling van het toegangsexamen kan enkel worden aangenomen in zoverre die het mogelijk maakt om af te stemmen op de vereisten van de federale Regering, die *de facto* de aan de Federatie Wallonië-Brussel geboden mogelijkheden beperken. De organisatie van het toegangsexamen moet dus worden gezien in het licht van zekerheid dat een getuigschrift van een RIZIV-nummer wordt toegekend aan de studenten die thans zijn ingeschreven in de beide opleidingsrichtingen » (*ibid.*, p. 5).

Wat betreft « de overgangsregeling voor de ‘ geslaagde studenten die hun studies niet mogen voortzetten ’ van het academiejaar 2016-2017 », wordt naar aanleiding van het advies van de Raad van State, in de memorie van toelichting de gelijke behandeling van de studenten die 45 studiepunten hebben behaald en die geen attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus bezitten en de studenten die niet 45 van de eerste 60 studiepunten van de cyclus hebben behaald als volgt verantwoord :

« Er wordt aan herinnerd dat het mechanisme van het vergelijkend examen zoals toegepast krachtens het decreet van 9 juli 2015 betreffende de studies medische wetenschappen en tandheelkundige wetenschappen twee voorwaarden invoert voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, namelijk 45 studiepunten behaald hebben en een attest van toelating bezitten. De student die niet beantwoordt aan die twee voorwaarden kan geen toegang hebben tot het vervolg van het programma. Het blijkt dat de student die minder dan 45 studiepunten heeft behaald en diegene die meer dan 45 studiepunten heeft behaald maar die niet het attest heeft verkregen zich beiden in een situatie bevinden die hen verhindert toegang te hebben tot het vervolg van het programma van de cyclus. Teneinde de overgang te verzekeren tussen het mechanisme van het vergelijkend examen dat wordt georganiseerd op het einde van het eerste jaar van de eerste cyclus en dat van het examen dat wordt georganiseerd bij aanvang van de eerste cyclus, bepaalt de regeling dat elke student die geen toegang kan hebben tot het vervolg van het programma van de cyclus een ingangsexamen moet afleggen. Zo niet zal de enige manier om de discriminatie te beëindigen waarop de Raad van State heeft gewezen erin bestaan alle studenten die 45 studiepunten hebben behaald toe te laten zich in te schrijven voor het vervolg van het programma van de cyclus. Dat zou erop neerkomen dat de gevolgen van het vergelijkend examen worden vernietigd, terwijl het mechanisme van het decreet van 9 juli niet door de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State werd verworpen » (*ibid.*, p. 7).

Voor de bevoegde Kamercommissie van het Parlement van de Franse Gemeenschap is in verband met de overgang van de regeling van het vergelijkend examen die nog van toepassing is in juni 2017 naar het mechanisme van het ingangs- en toelatingsexamen dat zal worden toegepast vanaf de maand september, gepreciseerd :

« Teneinde de overgang te verzekeren tussen de twee modellen en onverminderd de gevolgen die het dossier, om de talrijke door de heer minister Marcourt aangehaalde redenen, zou kunnen hebben voor het gerecht, zullen enkel de studenten die thans zijn ingeschreven in een programma van het eerste jaar van de eerste cyclus die, na de beraadslagingen van september eerstkomend 45 studiepunten hebben behaald en het attest van het vergelijkend examen bezitten, hun opleidingen kunnen voortzetten. Zelfs indien ze studiepunten hebben behaald, zullen de andere studenten het ingangsexamen en toelatingsexamen moeten afleggen. Aldus worden allen op voet van gelijkheid geplaatst voor de ingevoerde proef. Teneinde hun inschrijving voor het examen te verzekeren, zullen alle lijsten van studenten die zijn ingeschreven in de cursussen worden overgezonden aan het ARES met het oog op een inschrijving voor het examen.

Ten slotte verzekert artikel 12, zoals reeds is aangehaald, een juridische basis voor de geslaagde studenten van de zomer 2016 die hun studies niet mogen voortzetten. Het regulariseert de situatie van de geslaagde studenten die hun studies niet mogen voortzetten die worden beoogd in de beschikkingen van de Rechtbank van eerste aanleg te Namen en de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel van 20 september 2016 » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2016-2017, nr. 410/3, p. 6).

Ten aanzien van de afstand

B.3.1. De vierde verzoekende partij, die is geslaagd voor het op 8 september 2017 georganiseerde ingangs- en toelatingsexamen, heeft het Hof, in de memorie van antwoord van de verzoekende partijen, meegedeeld dat zij afstand doet van het beroep tot vernietiging.

B.3.2. Niets verzet zich ertegen dat het Hof die afstand toewijst.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

B.4.1. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.4.2. De eerste drie verzoekende partijen waren ingeschreven voor Blok 1 van het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde voor het academiejaar 2016-2017 en hebben, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studie, op het einde van de zitting van januari 2017 een verminderingsovereenkomst gesloten.

De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van de artikelen 1 tot 10 en 13 tot 18 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde. Zij doen gelden dat de vereisten van bezit van een attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus van Bachelor in de medische of tandheelkundige wetenschappen of van een attest van het slagen voor het ingangsexamen hun recht om de hogere studies van hun keuze voort te zetten, beperken en aldus afbreuk doen aan dat recht.

B.4.3. Met toepassing van artikel 100, § 1, van het voormelde decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 kan de student zich inschrijven voor het vervolg van het programma van de cyclus indien hij 45 van de 60 op het programma van de student van Blok 1 opgenomen studiepunten behaalt.

Artikel 110/2, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013, ingevoegd bij artikel 3 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 9 juli 2015 betreffende de studies medische wetenschappen en tandheelkundige wetenschappen verplicht de student die zich wil inschrijven voor het vervolg van het programma van de eerste cyclus bovendien ertoe een toelatingsattest te verkrijgen. Het bepaalt immers :

« Voor de toepassing van artikel 100, § 2, boven de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus, kunnen alleen de studenten die houder zijn van een attest van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus in hun studieprogramma de onderwijseenheden van het vervolg van het programma van de eerste cyclus in de medische wetenschappen of tandheelkundige wetenschappen opnemen. ».

Artikel 110/3 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. Elk jaar, vóór 30 juni, stelt de Regering het globale aantal toelatingsattesten bedoeld in artikel 110/2 vast, die gedurende het volgende academiejaar zullen worden uitgereikt, rekening houdend met, inzonderheid, het aantal gediplomeerden van de tweede cyclus die toegang zullen krijgen tot bijzondere beroepstitels krachtens de federale wetgeving over de planning van het medisch aanbod.

Zo niet, dan wordt het aantal toelatingsattesten verlengd voor het volgende academiejaar.

§ 2. Wanneer de Regering het globale aantal toelatingsattesten vaststelt, bepaalt ze, voor elke universiteit, het aantal toelatingsattesten die gedurende het volgende academiejaar zullen worden uitgereikt.

De verdeling over de universitaire instellingen geschiedt volgens het principe ‘ de sterkste blijft over ’, door 20,88 procent van de attesten van toegang tot het vervolg van het programma in de medische wetenschappen toe te kennen aan de ‘ Université de Liège ’, 27,06 procent aan de ‘ Université catholique de Louvain ’, 18,94 procent aan de ‘ Université libre de Bruxelles ’, 11,15 procent aan de ‘ Université de Mons ’ en 21,97 procent aan de ‘ Université de Namur ’.

De verdeling over de universitaire instellingen geschiedt volgens het principe ‘ de sterkste blijft over ’, door 25,96 procent van de attesten van toegang tot het vervolg van het programma in de tandheelkundige wetenschappen toe te kennen aan de ‘ Université de Liège ’, 38,69 procent aan de ‘ Université catholique de Louvain ’, en 35,35 procent aan de ‘ Université libre de Bruxelles ’.

Die verdelingen worden voor hoogstens 9 jaar vastgesteld. Vanaf het academiejaar 2024-2025, stelt de Regering voor de 9 volgende jaren de verdelingen over de instellingen vast.

In afwijking van het eerste lid, voor het academiejaar 2016-2017, wordt het aantal attesten voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus in de geneeskunde verdeeld als volgt: 135 attesten voor de ' Université de Liège ', 176 attesten voor de ' Université catholique de Louvain ', 123 attesten voor de ' Université libre de Bruxelles ', 72 attesten voor de ' Université de Mons ' en 143 attesten voor de ' Université de Namur '.

In afwijking van het eerste lid, voor het academiejaar 2016-2017, wordt het aantal attesten voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus in de tandheelkunde verdeeld als volgt: 23 attesten voor de ' Université de Liège ', 34 attesten voor de ' Université catholique de Louvain ', en 32 attesten voor de ' Université libre de Bruxelles ' ».

Artikel 110/4 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. Er wordt een vergelijkend examen georganiseerd binnen elke instelling die de cursus van de eerste cyclus in de medische wetenschappen en in de tandheelkundige wetenschappen organiseert om de attesten van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus uit te reiken.

De evaluatie van elk van de onderwijseenheden van het tweede kwadrimester wordt in twee delen georganiseerd: het eerste deel beoogt het behalen van studiepunten die overeenstemmen met de onderwijseenheden van het tweede kwadrimester, het tweede deel beoogt de toekenning van cijfers voor de rangschikking bij het vergelijkend examen. Binnen de drie jaar volgend op de inwerkingtreding van dit decreet, vergewissen alle betrokken universiteiten zich ervan dat minstens de helft van de evaluatie van dat tweede deel gemeen is en wordt, in voorkomend geval, georganiseerd door de betrokken universiteiten.

Het tweede deel van de in het vorige lid bedoelde evaluatie wordt alleen één keer in een academiejaar georganiseerd, bij de periode voor de evaluatie op het einde van het tweede kwadrimester.

Het vergelijkend examen kan niet worden gesplitst. Ongeacht de kredieten die reeds werden verworven of behouden voor de onderwijseenheden van het tweede kwadrimester, legt de student het gehele tweede deel van de evaluaties van de onderwijseenheden van het tweede kwadrimester af.

Voor de studenten die de programmavermindering bedoeld in de artikelen 150, § 2, 2°, en 151, genieten, betreffende het programma van de 60 eerste studiepunten van het studieprogramma, worden alleen toegelaten het tweede deel van de evaluatie van de onderwijseenheden af te leggen, de studenten waarvan het jaarprogramma het mogelijk maakt, op het einde van het lopende academiejaar, de eerste 60 studiepunten van het programma van de cyclus te verwerven of te behouden.

Voor de toepassing van het tweede lid kan het in artikel 79, § 1, eerste lid, bedoelde uitzonderlijke stelsel niet worden gebruikt.

§ 2. Naast de artikelen 139 en 140, voor het uitreiken van de in artikel 110/2 bedoelde attesten, nadat op het einde van het tweede kwadrimester over de 60 eerste studiepunten van het studieprogramma in de medische of tandheelkundige wetenschappen werd beraadslaagd, telt de examencommissie, voor elke student, de cijfers, gewogen op grond van de studiepunten die overeenstemmen met de onderwijsseenheden, behaald voor het tweede deel van de evaluatie van de onderwijsseenheden van het tweede kwadrimester, op, en rangschikt de studenten in dalende volgorde van de som van die cijfers.

De in paragraaf 1 bedoelde attesten worden door de examencommissie uiterlijk op 13 september uitgereikt, in de volgorde van de rangschikking van het vergelijkend examen en binnen de perken van de beschikbare attesten, op voorwaarde dat de student minstens 45 van de eerste 60 studiepunten van het programma van de studies van de eerste cyclus heeft behaald.

Wanneer de examencommissie de attesten van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus uitreikt, beslist ze, in geval van *ex aequo*, tussen studenten op grond van het gemiddelde van de uitslagen die werden behaald voor het eerste deel van de evaluatie van de onderwijsseenheden van het tweede kwadrimester.

Wanneer in een instelling op het einde van het academiejaar minder attesten voor de toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus worden uitgereikt dan het toegelaten aantal, wordt het aantal overblijvende attesten opgeteld bij het aantal attesten dat, voor die instelling, voor het volgende academiejaar wordt vastgesteld.

§ 3. Wanneer de examencommissie de attesten van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus uitreikt, past ze het volgende stelsel toe : er wordt voor elke instelling een T-aantal vastgesteld, dat gelijk is aan het aantal toegangsattesten dat voor elke instelling wordt toegelaten, alsook een NR-aantal dat gelijk is aan het aantal studenten die niet worden beschouwd als studenten die hun hoofdverblijfplaats in België hebben in de zin van artikel 1 van het decreet van 16 juni 2006 tot regeling van het aantal studenten in sommige cursussen van de eerste cyclus van het hoger onderwijs.

Wanneer de verhouding tussen het NR-aantal en het T-aantal een percentage bereikt dat hoger is dan 30 %, kent de examencommissie de attesten toe, volgens de overeenkomstig § 1 bepaalde rangschikking, aan die studenten binnen de perken van het percentage van 30 % van de aantallen die voor elke betrokken universiteit worden toegelaten.

§ 4. Dat attest geeft recht op de inschrijving voor het vervolg van het programma van de cyclus voor alleen het volgende academiejaar. Het is persoonlijk en niet overdraagbaar. In geval van overmacht die door de academische autoriteiten van de instelling behoorlijk wordt vastgesteld, kan dat attest voor een volgend academiejaar geldig worden verklaard ».

Artikel 110/5 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De studiepunten die worden behaald door een student die geen attest van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus heeft gekregen, kunnen in aanmerking worden genomen met het oog op een individuele toelating tot elke cursus van de eerste cyclus,

ongeacht de door de Franse Gemeenschap georganiseerde of gesubsidieerde instelling waar de student zich in het vervolg inschrijft, overeenkomstig artikel 117 ».

Artikel 110/6 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. De student kan het vergelijkend examen in de medische of tandheelkundige wetenschappen alleen gedurende twee opeenvolgende academiejaren afleggen, behalve in geval van overmacht die door de academische autoriteiten van de instelling waar de student ingeschreven is, behoorlijk wordt vastgesteld.

§ 2. De student die niet 45 studiepunten van de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma heeft behaald, kan zich één keer opnieuw inschrijven in een studieprogramma in de medische of tandheelkundige wetenschappen, zoals bedoeld in artikel 100, § 1, eerste lid.

§ 3. Zonder dat afwijking kan worden toegestaan van artikel 5 van het decreet van 11 april 2014 tot aanpassing van de financiering van de instellingen voor hoger onderwijs aan de nieuwe organisatie van de studies, en onverminderd de behaalde studiepunten, kan de student die minstens 45 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus heeft behaald maar die geen attest van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus heeft gekregen, zich opnieuw inschrijven voor een studieprogramma in de medische of tandheelkundige wetenschappen, zoals bedoeld in artikel 100, § 1, eerste lid, om deel te nemen aan de leeractiviteiten en onderwijseenheden waarvan hij de studiepunten niet heeft behaald, en het tweede deel van de in artikel 110/4, § 1 bedoelde evaluatie één keer afleggen.

§ 4. De student die minstens 45 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus heeft behaald maar die geen attest van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus heeft gekregen, kan ook de studiepunten laten gelden die hij heeft behaald met het oog op een gecumuleerde inschrijving voor een studieprogramma van een studiegebied bedoeld in artikel 83, § 1, 14° tot 16°. De student laat zich inschrijven overeenkomstig artikel 99. Zijn studieprogramma wordt geldig verklaard door de examencommissie overeenkomstig de voorwaarden van artikel 100, § 2.

De student betaalt alleen het inschrijvingsgeld betreffende de in het eerste lid bedoelde studieprogramma.

Bij de evaluaties van het einde van het tweede kwadrimester van dat studieprogramma, kan hij het tweede deel van de in artikel 110/4, § 1 bedoelde evaluatie één enkele keer opnieuw afleggen, met het oog op het bekomen van het attest van toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus in de medische wetenschappen of in de tandheelkundige wetenschappen ».

B.4.4. Artikel 17, 1°, van het bestreden decreet heft de artikelen 110/1 tot 110/7 van het decreet van 7 november 2013 op, met uitzondering van het tweede lid tot het zevende lid van artikel 110/1, § 1, en van artikel 110/2 dat in werking blijft voor het academiejaar 2017-2018.

B.4.5. Artikel 13 van het bestreden decreet verplicht de verzoekende partijen ertoe het in artikel 1 van het bestreden decreet bedoelde ingangs- en toelatingsexamen af te leggen daar zij vóór de inwerkingtreding van dit decreet voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde waren ingeschreven en daar zij het attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus dat na het vergelijkend examen wordt uitgereikt, niet hebben verkregen.

De eerste drie verzoekende partijen konden dat toelatingsattest, met toepassing van artikel 110/4, § 1, vijfde lid, aangehaald in B.3.4, niet verkrijgen.

Uit de elementen van het dossier blijkt dat de eerste en de derde verzoekende partij hebben beslist hun studies geneeskunde en tandheelkunde op te geven. Die partijen doen bijgevolg niet meer blijken van een belang om in rechte te treden. De tweede verzoekende partij heeft daarentegen de studiepunten behaald waarin haar verminderingsovereenkomst voorziet en heeft het op 8 september 2017 georganiseerde toegangsexamen afgelegd maar is daarvoor niet geslaagd.

Hieruit vloeit voort dat de tweede verzoekende partij doet blijken van een belang om artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 te bestrijden, in zoverre het de studenten die zijn ingeschreven voor Blok 1 van het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde voor het academiejaar 2016-2017 en die, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013, op het einde van de zittijd van januari 2017 een verminderingsovereenkomst hebben gesloten en derhalve het attest van toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus dat na afloop van het vergelijkend examen wordt uitgereikt, niet konden verkrijgen, ertoe verplicht het in artikel 1 van het bestreden decreet beoogde ingangs- en toelatingsexamen af te leggen, alsook om de artikelen 1 tot 10 en 14 tot 18 van dat decreet te bestrijden, in zoverre zij een verband vertonen met die aldus beperkte grief betreffende artikel 13.

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

B.5.1. In het verzoekschrift vordert de verzoekende partij de vernietiging van de artikelen 1 tot 10 en 13 tot 18 van het bestreden decreet. In de memorie van antwoord vordert

zij eveneens de vernietiging van artikel 11 van dat decreet, dat door een materiële vergissing niet werd beoogd in het verzoekschrift.

B.5.2. Het Hof dient zijn onderzoek te beperken tot die bepalingen waarvan de vernietiging in het verzoekschrift is gevorderd. De door de verzoekende partij in de memorie van antwoord gevraagde uitbreiding van het beroep tot een bepaling die in het verzoekschrift niet wordt bestreden, is niet ontvankelijk.

B.5.3. Wanneer het Hof een bestreden bepaling vernietigt, vernietigt het evenwel ambtshalve de bepalingen die daarmee onlosmakelijk zijn verbonden.

Het in B.1 aangehaalde artikel 11 van het bestreden decreet, dat het in B.4.3 aangehaalde artikel 110/3, § 2, van het decreet van 7 november 2013 aanvult, verdeelt, over de universiteiten, voor het academiejaar 2016-2017, het aantal attesten van toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus in de geneeskunde. Er kan niet worden aangenomen dat die bepaling is verbonden met artikel 13 van het bestreden decreet, aangezien de verzoekende partij het vergelijkend examen niet kon afleggen en het na afloop van het vergelijkend examen uitgereikte attest van toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus niet kon verkrijgen.

Het onderwerp van het beroep tot vernietiging dient dus niet te worden uitgebreid.

B.5.4. Het zesde, het zevende en het achtste middel, die zijn gericht tegen artikel 11 van het bestreden decreet, zijn derhalve onontvankelijk.

Ten aanzien van de omvang van het beroep

B.6.1. Het Hof moet de omvang van het beroep tot vernietiging bepalen op basis van het verzoekschrift en inzonderheid van de uiteenzetting van de middelen. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot de bepalingen waartegen middelen zijn gericht.

B.6.2. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof moeten de middelen niet alleen te kennen geven welke van

de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden zijn geschonden, maar ook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

Het Hof onderzoekt de middelen in zoverre zij aan de voormelde vereisten voldoen.

Ten aanzien van het eerste middel

B.6.3. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen, van het beginsel van niet-retroactiviteit van de wetten, van artikel 24, § 3, van de Grondwet, van artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De verzoekende partij verwijt het bestreden decreet in verschillende opzichten retroactieve bepalingen te bevatten, zonder dat dwingende redenen een dergelijke draagwijdte kunnen verantwoorden.

B.6.4. In het eerste middel wordt onvoldoende aangegeven welke bepalingen van het bestreden decreet de regels zouden schenden waarvan de naleving door het Hof wordt gewaarborgd. Het is dus niet ontvankelijk.

Ten aanzien van het tweede middel

B.7.1. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de bevoegdheidverdelende regels, van artikel 92bis van de Grondwet, van de artikelen 23 en 24 van de Grondwet en van de artikelen 2, 6 en 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

De verzoekende partij verwijt het bestreden decreet niet te zijn voorafgegaan door een samenwerkingsakkoord met de Belgische Staat, terwijl het afbreuk doet aan fundamentele

rechten, waaronder het recht van toegang tot het beroep dat het voorwerp uitmaakt van een regeling die ressorteert onder de bevoegdheid van de federale overheid.

B.7.2. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof moeten de middelen niet alleen te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden zijn geschonden, maar ook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

B.7.3. In het tweede middel wordt niet voldoende aangegeven welke bevoegdheidverdelende regels een samenwerkingsakkoord met de Belgische Staat zouden opleggen. Artikel 92*bis* van de Grondwet bestaat niet. De artikelen 23 en 24 van de Grondwet leggen een dergelijk akkoord niet op. Het Hof is overigens niet bevoegd om zich uit te spreken over de schending van bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, afzonderlijk gelezen.

B.7.4. Het tweede middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het derde middel

B.8.1. Het derde middel is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 3, van de Grondwet, van artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, van de beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen, van het recht op de vrije keuze van een beroepsactiviteit gewaarborgd bij artikel 23 van de Grondwet en bij artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, en van het « *standstill*-beginsel » gewaarborgd bij artikel 23 van de Grondwet en bij artikel 2 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

De verzoekende partij verwijt artikel 13 van het bestreden decreet een ingangsexamen op te leggen aan de studenten die reeds regelmatig zijn ingeschreven in het eerste jaar van de cursus geneeskunde en tandheelkunde aan een universiteit die ressorteert onder de Franse

Gemeenschap in de hypothese dat zij geen houder zouden zijn van het attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde.

B.8.2. Artikel 24, § 3, van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding ».

Dat recht staat een reglementering van de toegang tot het onderwijs, inzonderheid van het onderwijs dat wordt verstrekt na afloop van de leerplicht, op grond van de behoeften en de mogelijkheden van de gemeenschap en het individu, niet in de weg.

B.8.3. Artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Niemand zal het recht op onderwijs worden ontzegd. Bij de uitoefening van alle functies welke de Staat in verband met de opvoeding en het onderwijs op zich neemt zal de Staat het recht eerbiedigen van de ouders om voor hun kinderen zich van die opvoeding en van dat onderwijs te verzekeren welke overeenstemmen met hun eigen godsdienstige en filosofische overtuigingen ».

Die bepaling verleent onder meer een recht op toegang tot de bestaande zowel openbare als private instellingen voor hoger onderwijs (EHRM, grote kamer, 10 november 2005, *Leyla Şahin* t. Turkije, §§ 134-142, 152-153; grote kamer, 19 oktober 2012, *Catan en anderen* t. Moldavië en Rusland, §§ 137 en 139; *Altınay* t. Turkije, 9 juli 2013, § 31). Zij vereist dat de houder van dat recht op toegang de mogelijkheid moet kunnen hebben om een voordeel uit het gevolgde onderwijs te halen, met andere woorden het recht om, overeenkomstig de in de betrokken Staat van kracht zijnde regels en in een of andere vorm, de officiële erkenning van de voltooide studie te verkrijgen (EHRM, grote kamer, 10 november 2005, *Leyla Şahin* t. Turkije, § 152; grote kamer, 19 oktober 2012, *Catan en anderen* t. Moldavië en Rusland, § 137).

Het recht op onderwijs vereist van nature een overheidsregeling waarin rekening wordt gehouden met onder meer de behoeften en de middelen van de gemeenschap, alsook met de

bijzondere kenmerken van het niveau van het in aanmerking genomen onderwijs (EHRM, grote kamer, 10 november 2005, *Leyla Şahin* t. Turkije, § 154; grote kamer, 19 oktober 2012, *Catan en anderen* t. Moldavië en Rusland, § 140). Dat recht, dat niet absoluut is, kan aan bepaalde beperkingen worden onderworpen voor zover die voorzienbaar zijn en in een redelijk verband van evenredigheid met het nagestreefde legitieme doel staan. De Staat beschikt in dat opzicht over een beoordelingsmarge die des te groter is naarmate het in aanmerking genomen onderwijsniveau hoog is (EHRM, grote kamer, 10 november 2005, *Leyla Şahin* t. Turkije, § 154; grote kamer, 19 oktober 2012, *Catan en anderen* t. Moldavië en Rusland, § 140). Opdat de ingevoerde beperkingen het recht in kwestie niet dermate inperken dat het in wezen wordt aangetast en dat het daadwerkelijke karakter ervan wordt ontnomen, dienen zij voorzienbaar te zijn voor de rechtzoekende en een gewettigd doel na te streven. In tegenstelling tot de artikelen 8 tot 11 van het Verdrag bevat artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol evenwel geen exhaustieve opsomming van de « gewettigde doelen ». Bovendien is een dergelijke beperking alleen te verzoenen met dat artikel indien een redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (EHRM, *Altınay* t. Turkije, 9 juli 2013, § 34). Artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol staat toe dat de toegang tot de universiteiten wordt voorbehouden aan diegenen die zich behoorlijk inschrijven voor de betrokken vergelijkende examens en daarvoor slagen (EHRM, *Altınay* t. Turkije, 9 juli 2013, § 35).

B.8.4. Artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten bepaalt :

« 1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van een ieder op onderwijs. [...]

2. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen dat, ten einde tot een volledige verwezenlijking van dit recht te komen :

[...]

c) Het hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk dient te worden gemaakt;

[...] ».

Artikel 2, lid 1, van hetzelfde Verdrag bepaalt :

« Iedere Staat die partij is bij dit Verdrag verbindt zich maatregelen te nemen, zowel zelfstandig als binnen het kader van de internationale hulp en samenwerking, met name op economisch en technisch gebied, en met volledige gebruikmaking van de hem ter beschikking staande hulpbronnen, ten einde met alle passende middelen, inzonderheid de invoering van wettelijke maatregelen, tot een algehele verwezenlijking van de in dit Verdrag erkende rechten te komen ».

Uit die bepalingen vloeit voort dat de gelijke toegang tot het hoger onderwijs geleidelijk moet worden ingevoerd op basis van bekwaamheid, rekening houdend met de economische mogelijkheden en de specifieke toestand van de overheidsfinanciën van elke verdragspartij.

Artikel 13, lid 2, onder c), van het Verdrag doet dus geen recht op toegang tot het hoger onderwijs ontstaan. Het verzet zich evenwel ertegen dat het Koninkrijk België maatregelen neemt die zouden ingaan tegen het doel van de volkomen gelijke toegang tot het hoger onderwijs op basis van bekwaamheid.

Die bepaling bevat een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het door de van toepassing zijnde wetgeving geboden beschermingsniveau in aanzienlijke mate vermindert zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang. Zij staat niet eraan in de weg dat de toegang tot het hoger onderwijs afhankelijk wordt gemaakt van voorwaarden die de bekwaamheid van de studenten betreffen, voor zover die voorwaarden in overeenstemming zijn met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

B.8.5. Artikel 23 van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.

Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Die rechten omvatten inzonderheid :

1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo

hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;

[...] ».

B.8.6. Artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten bepaalt :

« 1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht op arbeid, hetgeen insluit het recht van een ieder op de mogelijkheid in zijn onderhoud te voorzien door middel van vrijelijk gekozen of aanvaarde werkzaamheden; zij nemen passende maatregelen om dit recht veilig te stellen.

2. De door een Staat die partij is bij dit Verdrag te nemen maatregelen ter volledige verwezenlijking van dit recht, dienen onder meer te omvatten technische programma's, programma's voor beroepskeuze-voorlichting en opleidingsprogramma's, alsmede het voeren van een beleid en de toepassing van technieken gericht op gestadige economische, sociale en culturele ontwikkeling en op het scheppen van volledige gelegenheid tot het verrichten van produktieve arbeid onder omstandigheden die de individuele mens het genot waarborgen van de fundamentele, politieke en economische vrijheden ».

B.8.7. Uit de in B.2 aangehaalde parlementaire voorbereiding blijkt dat de decreetgever het vergelijkend examen dat op het einde van het eerste jaar van de studies geneeskunde en tandheelkunde wordt georganiseerd, dat een voorwaarde vormde voor de toegang tot het vervolg van het programma van de cyclus, heeft willen vervangen door een ingangs- en toelatingsexamen.

Artikel 13 van het bestreden decreet onderwerpt de studenten die zijn ingeschreven voor Blok 1 van het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde voor het academiejaar 2016-2017, die, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013, een verminderingsovereenkomst hebben gesloten op het einde van de zittijd van januari 2017 en die derhalve geen attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus dat na afloop van het vergelijkend examen wordt uitgereikt, konden verkrijgen, aan de verplichting om het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen. Onder voorbehoud van het onderzoek van het vijfde middel kan die bepaling redelijk worden verantwoord door het feit dat zij, voor die studenten, de verplichting om batig gerangschikt te zijn na het vergelijkend examen op het einde van het eerste jaar, vervangt door de verplichting om te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen en door het feit dat die twee verplichtingen redelijk evenredig zijn met het nagestreefde gewettigd doel en niet

onverenigbaar zijn met de gelijke toegang tot het hoger onderwijs op basis van de bekwaamheden van elkeen. Zij is evenmin in strijd met de *standstill*-verplichting, aangezien zij een beperking van de toegang tot de studies vervangt door een andere en aangezien de invoering van een ingangsexamen, dat geen *numerus fixus* impliceert, niet zonder redelijke verantwoording is, gelet op het feit dat artikel 92, § 2, 1°, van de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, gecoördineerd op 10 mei 2015, de Koning ertoe machtigt de toegang tot het beroep van arts en dat van tandarts te beperken.

De verzoekende partij zet niet uiteen hoe artikel 23 van de Grondwet en artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten zouden kunnen worden geschonden door artikel 13 van het bestreden decreet.

B.8.8. Het derde middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het vierde middel

B.9.1. Het vierde middel is afgeleid uit de schending van het recht op onderwijs, gewaarborgd bij artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, de artikelen 23 en 24 van de Grondwet en artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, van het recht op de vrije keuze van een beroepsactiviteit gewaarborgd bij artikel 23 van de Grondwet en bij artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en van artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

In een eerste onderdeel verwijt de verzoekende partij artikel 3 van het bestreden decreet de aangevoerde bepalingen te schenden doordat de vakken van het ingangs- en toelatingsexamen en de van een arts gevraagde bekwaamheden niet op elkaar zijn afgestemd. Zij voert aan dat de in het tweede deel van het examen beoogde bekwaamheden niet kunnen worden beoordeeld door een theoretische test en dat die test geen rekening kan houden met de mogelijke ontwikkeling van de persoonlijkheid van de student. Er is dus niet werkelijk rekening gehouden met de bekwaamheden van elkeen. Voorts verwijt zij de decreetgever aan

de Regering de zorg te hebben overgelaten om het programma van het eerste deel van het examen te definiëren.

In een tweede onderdeel verwijt zij artikel 1, § 2, van het bestreden decreet één enkel ingangs- en toelatingsexamen voor het academiejaar 2017-2018 te organiseren en aan de Regering, op voorstel van de « Académie de Recherche et d'Enseignement supérieur », de mogelijkheid te delegeren om vanaf het volgende academiejaar het ingangs- en toelatingsexamen een eerste keer in de loop van de eerste veertien dagen van juli en een tweede keer in de loop van de periode van 15 augustus tot 15 september te organiseren.

In een derde onderdeel verwijt zij artikel 7 van het bestreden decreet het recht om het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen, te beperken zonder dat die beperking door de decreetgever wordt verantwoord.

In een vierde onderdeel verwijt zij artikel 6, § 1, derde lid, van het decreet de geldigheidsduur van het attest van slagen voor het examen te beperken, zonder dat die beperking door een gewettigd doel kan worden verantwoord.

In een vijfde onderdeel verwijt zij artikel 1, § 2, van het decreet het ingangs- en toelatingsexamen vanaf het academiejaar 2017-2018 te organiseren, hetgeen een discriminatie invoert tussen de leerlingen die tijdens het academiejaar 2016-2017 zijn ingeschreven in het vijfde en zesde jaar van het secundair onderwijs, en de andere leerlingen. De discriminatie houdt verband met het feit dat zij hun studierichting voor de derde graad niet hebben kunnen kiezen met het oog op de voorbereiding van het ingangs- en toelatingsexamen.

In een zesde onderdeel verwijt de verzoekende partij de bestreden bepalingen de kandidaten voor het ingangs- en toelatingsexamen te discrimineren die het secundair onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap hebben gevolgd en wier moedertaal het Duits is.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het tweede, het vierde en het vijfde onderdeel van het vierde middel

B.9.2. Zoals is vermeld in B.4.5, heeft het beroep tot vernietiging uitsluitend betrekking op artikel 13 van het bestreden decreet, in zoverre het de studenten die zijn ingeschreven voor Blok 1 van het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde voor het academiejaar 2016-2017, die, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013, een verminderingsovereenkomst hebben ondertekend op het einde van de zittijd van januari 2017 en die het attest van toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus dat na afloop van het vergelijkend examen werd uitgereikt, derhalve niet konden verkrijgen, ertoe verplicht het in artikel 1 van het bestreden decreet beoogde ingangs- en toelatingsexamen af te leggen, alsook op de artikelen 1 tot 10 en 14 tot 18 van dat decreet, voor zover zij een verband vertonen met de aldus beperkte grief betreffende artikel 13.

De in het tweede, het vierde en het vijfde onderdeel van het vierde middel vervatte grieven hebben betrekking op bepalingen die dat verband niet vertonen.

Artikel 1, § 2, tweede lid, van het decreet organiseerde het ingangs- en toelatingsexamen op gecentraliseerde wijze op 8 september 2017 voor het academiejaar 2017-2018, in tegenstelling tot het ingangs- en toelatingsexamen dat vanaf het academiejaar 2018-2019 zal worden georganiseerd en waarvan de nadere regels zijn bepaald in het derde, vierde en vijfde lid. Die beperking levert geen nadeel op voor de studenten die zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde in de loop van het academiejaar 2016-2017, die een verminderd programma hebben gevolgd en zijn geslaagd voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, aangezien zij, ingevolge het arrest van het Hof nr. 103/2017 van 1 september 2017 en het antwoord dat op het vijfde middel zal worden gegeven, de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus in de loop van het academiejaar 2017-2018 kunnen verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen. Voor die studenten vertoont artikel 1, § 2, tweede lid, van het bestreden decreet niet noodzakelijk een verband met artikel 13. Het tweede onderdeel van het vierde middel is dus niet ontvankelijk.

Artikel 6, § 1, derde lid, van het decreet beperkt de geldigheid van het attest van slagen voor het examen tot enkel het volgende academiejaar. Die beperking benadeelt in beginsel niet de studenten die gedurende de eerste twee academiejaren reeds zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde en die moeten slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen om hun studies van de eerste cyclus voort te zetten. In elk geval maakt dat artikel, in geval van overmacht die behoorlijk wordt vastgesteld door de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen, het mogelijk het attest te valoriseren in de loop van de twee opeenvolgende academiejaren. Het vierde onderdeel van het vierde middel is dus niet ontvankelijk.

In het vijfde onderdeel van het vierde middel wordt artikel 1, § 2, van het bestreden decreet beoogd in zoverre het de leerlingen die gedurende het academiejaar 2016-2017 waren ingeschreven in het vijfde en het zesde jaar van het secundair onderwijs ertoe verplicht het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen. Die verplichting heeft geen betrekking op de verzoekende partij die is onderworpen aan het ingangs- en toelatingsexamen met toepassing van artikel 13 van het bestreden decreet. Het vijfde onderdeel van het vierde middel is dus niet ontvankelijk.

Ten aanzien van het eerste onderdeel van het vierde middel

B.10.1. Artikel 3 van het bestreden decreet bepaalt dat het ingangs- en toelatingsexamen uit twee delen bestaat en allereerst betrekking heeft op de kennis en het begrip van wetenschappelijke vakken (biologie, scheikunde, natuurkunde en wiskunde), en vervolgens op de communicatie en de kritische analyse van informatie : a) evaluatie van de bekwaamheid op het vlak van redenering, analyse, integratie, synthese, argumentatie, kritische zin en conceptualisering; b) evaluatie van de bekwaamheid om te communiceren en om de conflictueuze of potentieel conflictueuze situaties te onderkennen; c) evaluatie van de bekwaamheid om de ethische dimensie van de te nemen beslissingen en de gevolgen ervan voor de individuele personen en de samenleving te onderkennen; d) evaluatie van de bekwaamheid tot empathie, medelijden, rechtvaardigheid en respect.

Het bepaalt ook dat de Regering het gedetailleerde programma van het examen vaststelt op voordracht van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen.

B.10.2. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt dat de decreetgever ervan uit is gegaan dat de vakken van het ingangs- en toelatingsexamen adequaat zijn in het licht van het nagestreefde doel :

« [...] de vakken van het eerste deel van het examen houden rechtstreeks verband met het tijdens de eerste vier maanden verstrekte onderwijs en zijn belangrijke disciplines die de studenten van die studierichtingen moeten beheersen.

Dat eerste deel is gebaseerd op de oriëntatietest van de gezondheidssector die inzake geneeskunde wordt afgenomen sinds het academiejaar 2013-2014. Het tweede deel van het examen evalueert de aspecten communicatie en kritische analyse van de informatie die belangrijk worden geacht voor de uitoefening van een gezondheidszorgberoep, in het bijzonder dat van arts of tandarts.

Het gaat bijgevolg persoonlijke bekwaamheden en de houding na die intrinsieke kwaliteiten van de kandidaat aantonen » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2016-2017, nr. 410/1, p. 6).

In verband met het vereiste niveau van beheersing is, in antwoord op het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State, die oordeelde dat de toelichting van het « vereiste niveau » een essentieel element is, « dat zou moeten worden gepreciseerd door de decreetgever overeenkomstig artikel 24, § 5, van de Grondwet », (*ibid.*, p. 40) opgemerkt :

« het niveau van de vakken stemt overeen met de gemiddelde kennis die verworven moet zijn in de derde graad van het algemeen secundair onderwijs. De grote verscheidenheid van vakken die in de verschillende onderwijsniveaus worden onderricht, maar ook van de scholen van hetzelfde net, maakt het niet mogelijk de zekerheid te hebben dat elke leerling van de derde graad van het algemeen secundair onderwijs *in extenso* de vakken zal hebben bestudeerd waarop de examenvragen betrekking hebben. Om die reden wordt met dat examen niet alleen de kennis, maar ook het begrip beoordeeld. Op basis van die gegevens moet een student in staat zijn de nodige conclusies te trekken teneinde tot het beoogde correcte resultaat te komen » (*ibid.*, p. 6).

B.10.3. Een ingangsexamen, dat beoogt een selectie door te voeren onder de kandidaten die de betrokken studies zouden wensen te volgen, vertoont onvermijdelijk een niet onbelangrijke moeilijkheidsgraad.

In zoverre het de vakken van het examen en de bekwaamheid en geschiktheid vaststelt die moeten worden beoordeeld, strekt artikel 3 van het bestreden decreet ertoe op een brede en uniforme manier na te gaan of de kandidaten voor de studies geneeskunde en

tandheelkunde in staat zijn te slagen voor die studies en later het beroep waartoe zij leiden, te beoefenen. Het houdt aldus rekening met de noden en mogelijkheden zowel van de gemeenschap als van de individuen. De decreetgever kan in dat opzicht alleen rekening houden met de huidige bekwaamheden van de kandidaten en niet met de mogelijke ontwikkeling van hun persoonlijkheid, die niet het voorwerp kan uitmaken van een objectieve beoordeling. Hoewel het juist is dat de studenten die reeds het programma van Blok 1 van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde gedurende een of twee academiejaren hebben gevolgd, zich niet bevinden in dezelfde situatie als de leerlingen die het secundair onderwijs beëindigen en dat die studenten sommige in het secundair onderwijs onderrichte vakken moeten herhalen om zich voor te bereiden op het ingangsexamen, zijn die studenten daarentegen in verschillende opzichten beter voorbereid dan die leerlingen, aangezien zij lessen hebben gevolgd die verband houden met de vakken van het examen en zij enkele van de vereiste bekwaamheden hebben kunnen ontwikkelen, althans in de wetenschappelijke vakken. Zij worden in het algemeen niet benadeeld ten opzichte van die leerlingen. Artikel 3 van het bestreden decreet is dus niet zonder redelijke verantwoording ten aanzien van het door de decreetgever nagestreefde doel. Door het vereiste niveau te bepalen, heeft de decreetgever overigens een essentieel element van de organisatie van dat onderwijs gepreciseerd, overeenkomstig artikel 24, § 5, van de Grondwet.

Ten slotte stelt artikel 2 van het bestreden decreet de regels inzake de samenstelling van de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen nauwkeurig vast en voorziet het in paragraaf 3, tweede lid, erin dat de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen zich in het kader van haar opdrachten kan laten bijstaan door deskundigen.

B.10.4. Het eerste onderdeel van het vierde middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het derde onderdeel van het vierde middel

B.11.1. Artikel 7 van het bestreden decreet maakt het de kandidaat enkel mogelijk om het ingangs- en toelatingsexamen af te leggen gedurende een academiejaar binnen de vijf academiejaren volgend op de datum waarop het examen voor de eerste keer werd afgelegd, behoudens overmacht die door de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen behoorlijk wordt vastgesteld.

B.11.2. Het Hof moet zich over dat artikel 7 alleen uitspreken in zoverre het een verband vertoont met artikel 13 van het bestreden decreet, zoals gepreciseerd in B.4.5. Met toepassing van dat artikel 13 waren de studenten die waren ingeschreven voor Blok 1 van het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde voor het academiejaar 2016-2017 en die, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 een verminderingsovereenkomst hebben gesloten op het einde van de zittijd van januari 2017, ertoe gehouden het ingangs- en toelatingsexamen bedoeld in artikel 1 van het bestreden decreet af te leggen om hun studies voort te zetten. Bij zijn arrest nr. 103/2017 heeft het Hof dat artikel 13 geschorst, maar uitsluitend in zoverre het de studenten, die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

Aangezien de studenten op wie artikel 7 van het in het kader van het onderhavig beroep tot vernietiging bestreden decreet betrekking heeft studies geneeskunde of tandheelkunde voortzetten die vóór de inwerkingtreding van de bepaling waren aangevat, en aangezien dat decreet hen ertoe verplicht te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen om die studies voort te zetten na het eerste jaar van het studieprogramma, is het verantwoord de mogelijkheid die hun wordt geboden om dat examen af te leggen, te beperken tot twee academiejaren. Het zou immers niet redelijk verantwoord zijn om hun toe te laten hun studies na die twee academiejaren voort te zetten, ondanks het feit dat zij herhaaldelijk niet zijn geslaagd voor het ingangsexamen en terwijl zij reeds waren ingeschreven voor die studies één of twee jaar vóór het afleggen van het ingangs- en toelatingsexamen.

In elk geval staat artikel 7 van het bestreden decreet een afwijking toe in geval van overmacht die door de examencommissie voor het ingangs- en toelatingsexamen behoorlijk wordt vastgesteld.

B.11.3. Het derde onderdeel van het vierde middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het zesde onderdeel van het vierde middel

B.12.1. In een zesde onderdeel verwijt de verzoekende partij de bestreden bepalingen de kandidaten voor het ingangs- en toelatingsexamen die het secundair onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap hebben gevolgd en wier moedertaal het Duits is, te discrimineren.

B.12.2. Alleen artikel 13 van het bestreden decreet kan worden beoogd door dat zesde onderdeel in de onderhavige zaak. De in artikel 13 beoogde studenten zijn echter reeds ingeschreven gedurende een of twee academiejaren voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde en hebben dus universitair onderwijs in het Frans gevolgd. Bijgevolg is hun gelijke behandeling niet zonder redelijke verantwoording.

B.12.3. Het zesde onderdeel van het vierde middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het vijfde middel

B.13.1. Het vijfde middel is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 3, van de Grondwet, van artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, van artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, van het recht op de vrije keuze van een beroepsactiviteit gewaarborgd bij artikel 23 van de Grondwet en bij artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en van artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

De verzoekende partij verwijt artikel 13 van het bestreden decreet de studenten die 45 studiepunten hebben behaald, te discrimineren. Dat artikel maakt een onderscheid tussen de studenten die het slaagattest na het vergelijkend examen op het einde van het jaar hebben verkregen, en de studenten die dat attest niet hebben verkregen, zonder diegenen die op het einde van het academiejaar minstens 45 studiepunten hebben behaald en diegenen die geen 45 studiepunten hebben behaald, verschillend te behandelen. Met toepassing van het decreet van 7 november 2013 is, voor de meerderheid van de universitaire en hogere studies, het behalen van 45 studiepunten echter de enige slaagvoorwaarde om over te gaan naar het

hogere jaar. De student die minstens 45 studiepunten heeft behaald, heeft aangetoond dat hij bekwaam is om de studies geneeskunde en tandheelkunde voort te zetten of op zijn minst om tot die studies te worden toegelaten. Het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State wordt ter ondersteuning van die stelling aangevoerd.

De verzoekende partij verwijt artikel 13 overigens om dezelfde redenen de studenten te discrimineren die 60 studiepunten hebben behaald en nog meer hebben aangetoond dat zij bekwaam zijn om tot de studies geneeskunde te worden toegelaten. Die gelijke behandeling heeft bovendien ernstigere gevolgen voor hen, daar zij, zonder attest voor toelating tot het vervolg van het programma en zonder het attest van slagen voor het vergelijkend examen, niet alleen zullen worden verhinderd om studiepunten van Blok 2 op te nemen, maar eveneens zullen worden verhinderd zich in te schrijven voor het academiejaar 2017-2018 voor het programma van Bachelor in de geneeskunde of tandheelkunde. Zij worden dus minder goed behandeld dan de studenten die minder studiepunten hebben behaald.

De verzoekende partij verwijt artikel 13 van het bestreden decreet ten slotte de studenten te discrimineren die zijn geslaagd voor hun verminderingsovereenkomst, aangezien zij op dezelfde manier worden behandeld als de studenten die niet zijn geslaagd voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet. Een ingangsexamen opleggen aan de studenten die hebben aangetoond dat zij bekwaam zijn om hun studies voort te zetten, houdt geen enkele meerwaarde in en laat niet toe om het doel te verwezenlijken dat erin zou bestaan de gevolgen van het in 2016-2017 georganiseerde vergelijkend examen te « redderen ». De studenten die de verminderingsovereenkomst in de loop van het jaar 2016-2017 hebben gesloten, konden het vergelijkend examen immers niet afleggen.

B.13.2. Gelet op het belang om in rechte te treden, zoals gepreciseerd in B.4.5, dient het Hof alleen de derde grief te onderzoeken.

B.13.3. De gelijke behandeling, ten aanzien van de verplichting om een ingangs- en toelatingsexamen voor de studies geneeskunde en tandheelkunde af te leggen, van de studenten die reeds ingeschreven zijn voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde en die de in hun verminderingsovereenkomst bepaalde studiepunten hebben behaald en de studenten die reeds zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde en die niet alle in hun verminderingsovereenkomst bepaalde

studiepunten hebben behaald, vergt een redelijke verantwoording, rekening houdend met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en met de vrijheid en gelijkheid van onderwijs. Immers, de eerstgenoemde studenten zijn geslaagd voor het in hun verminderingsovereenkomst bepaalde programma en met dat slagen moet rekening worden gehouden om hun bekwaamheid te beoordelen om het tweede deel van dat eerste jaar voort te zetten en om voor het ingangs- en toelatingsexamen te slagen, zodat ze toegelaten worden tot het vervolg van het programma van de cyclus. Ofschoon redelijkerwijze kan worden verantwoord dat de decreetgever studenten die voor minder dan de helft van het eerste jaar van de cyclus geslaagd zijn niet toestaat dat eerste jaar voort te zetten zonder te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen, volstaat die verantwoording niet wanneer de student geslaagd is voor de helft van dat eerste jaar.

Uit de in B.2 geciteerde parlementaire voorbereiding blijkt dat de decreetgever de studenten die reeds voor de studies in de medische wetenschappen en de tandheelkundige wetenschappen zijn ingeschreven verplicht om hetingangsexamen en toelatingsexamen af te leggen indien zij niet het attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus hebben verkregen om « de gevolgen van het vergelijkend examen » niet « te vernietigen ».

De studenten die, zoals de verzoekende partij een verminderd programma hebben gevolgd, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013, behoren echter niet tot de groep van studenten die gehouden waren tot het vergelijkend examen dat werd georganiseerd in juni 2017. Zij werden uitgesloten van deelname aan dat vergelijkend examen voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, aangezien hun jaarlijks, verminderd, programma hen niet in staat stelde de eerste 60 studiepunten van het programma van de cyclus te behalen. Het is op het einde van het academiejaar 2017-2018 dat zij ertoe gehouden zouden zijn om het vergelijkend examen af te leggen en zich nuttig te rangschikken, voor zover zij 45 studiepunten hebben behaald, indien het bestreden decreet niet in werking was getreden. Het ingangs- en toelatingsexamen dat zij met toepassing van artikel 13 van het bestreden decreet moeten afleggen, is voor hen niet een nieuwe kans om hun studies in de medische wetenschappen of de tandheelkundige wetenschappen te kunnen voortzetten. Hoewel die studenten hun studies niet konden voortzetten bij gebrek aan een attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, dat wordt uitgereikt na het vergelijkend examen en dat het redelijkerwijze kan worden verantwoord dat zij moeten

slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen dat het vergelijkend examen vervangt, is het niet redelijk verantwoord, voor die studenten, de verplichting om te slagen voor een vergelijkend toelatingsexamen op het einde van het eerste jaar van de cyclus dat zij niet konden afleggen in 2016-2017 te vervangen door de verplichting om in september 2017 te slagen voor een ingangs- en toelatingsexamen tot de cyclus om gedurende het academiejaar 2017-2018 het verminderd programma te kunnen voortzetten dat zij gedurende het academiejaar 2016-2017 hebben aangevat en waarvoor zij geslaagd zijn.

B.13.4. Het middel dat is afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11 en 24, § 3, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, is gegrond, doch uitsluitend in zoverre artikel 13 van het bestreden decreet de studenten, die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die zijn geslaagd voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

B.13.5. Artikel 13 van het bestreden decreet dient te worden vernietigd in de in B.13.4 aangegeven mate.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde, doch enkel in zoverre het de studenten die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen;

- verwerpt het beroep voor het overige.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 30 november 2017.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels